N°. 39. DONDERDAG 25 SEPTEMBER 1924. 24ste Jaargang.

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel O. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

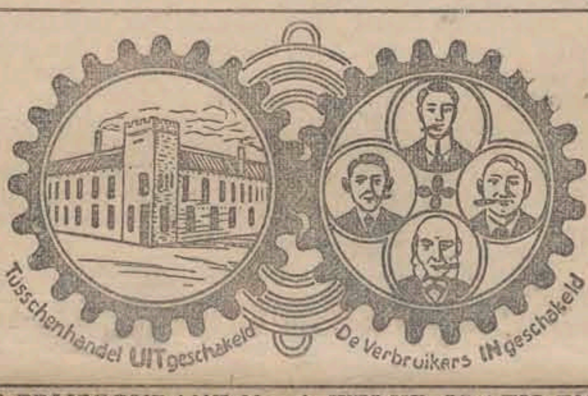

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema. 1)

De Mentawei-eilanden.

Van de eilanden met de „naakte kerels".

Met mijn correspondentie ben ik niet verder gekomen dan Nias, hoewel het reeds eenige weken geleden is, dat ik het interessante eiland verliet. Dit zwijgen moet men wijten aan de omstandigheid, dat ik geen gelegenheid tot schrijven kon vinden. Als ik iets wil schrijven, moet ik er op mijn gemak voor kunnen gaan zitten. „Gemak" vond ik op mijn reis niet, zoodat ik het „toelissen" maar uitstelde tot ik wat op adem kon komen. Ik zit nu te Djocdja, hoor om me heen de zoo bekende klanken van Midden-Java; ik heb de oude vrienden: Merapi, Merbaboe, Soembing, Sindoro weer gezien, ik voel me echt thuis, weer heelemaal seneng na de tienjarige scheiding. Voeg hierbij de rustige omgeving van een home, niet het kille van het verblijf in pasanggrahans of hotelkamer en men zal begrijpen, dat de lust om anderen iets mee te deelen omtrent het zeer vele, dat ik zag, opmerkte, vernam, hoorde en beleefde, weer opkomt.

Van Telok Dalem, dat vermaledijde malarianest, ging ik per K.P.M. naar Padang. Voor den gezagvoerder, kapitein de Weerd, had ik de hartelijke groeten in mijn zak van een besten sobat, een Bloemendaal-er. Het was een leuk gezicht, toen ik hem in zijn hut die groeten overbracht. Na een tocht van zeer veel waken op den brug, lag hij te dommelen en schrok hij hevig toen de onverwachte bode voor hem stond. We hebben later samen hartelijk om het „geval" gelachen.

Ik kwam te Padang en informeerde naar hetgeen op de Mentawei-eilanden te zien was. „Wat naakte kerels" vertelde men mij. Uit het antwoord maakte ik op, dat de belangstelling voor de eilanden niet bijster groot was. Reden voor mij natuurlijk om het verlangen er naar toe te gaan nog heviger te maken dan het al was.

Van den Resident van S.W.K. kreeg ik vergunning om met kapitein van Eerde, den gezagvoerder van den gouvernementsstoomer „Nias" mee te mogen varen. Het is een mooie tocht geweest. Kapitein van Eerde is een gezellige prater, heeft heel veel in den archipel gezworven, zoodat het verblijf aan boord allergenoegelijkst was. De boot bleef op verschillende plaatsen eenige uren liggen om aan wal te kunnen gaan, zoodat er voldoende tijd was tot vluchtige kennismaking met de „naakte kerels" en hun land.

De eerste tocht was naar een kampong, ruim een uur van de kust gelegen. De weg bestond voor een deel uit vlondertjes, gemaakt van smalle boomstammen! Het was voor een ongeoefende nogal lastig om er over te balanceeren. Af en toe moest ik geholpen worden door den tolk of de twee man „dekking", me medegegeven door den militair- en civielgezaghebber. De menschen in de kampong waren bijna alle naar hun ladangs (velden). De tolk vroeg aan een man die thuis was gebleven, of ik een huis van binnen mocht zien. Het was een groot huis, een soort „Gemeentehuis". De toegang bestond uit een langen ingekeepten boomstam. De tolk stak zijn langen wandelstok in de hoogte, hield hem stevig vast en met behulp van deze levende „leuning" gelukte het 't platform te betreden, dat zich voor elke woning bevindt. Dit platform is naar het Westen gekeerd. De tolk vertelde me, dat deze richting gekozen is, omdat de menschen gaarne voor hun woning zitten „gezelsen". Lag het naar het Oosten gekeerd, dan zou men last hebben van de zon. Nu zat men in de schaduw. Waar het des middags bijna altijd regent, kon men er dan toch niet gaan zitten, zoodat het bezwaar, dat men dien tijd wel hinder zou kunnen hebben van de zon,

1) Zie „Kol. Weekbl." van 10 en 24 Juli j.l.

verviel. Als de mededeeling juist is — men [moet] uiterst voorzichtig zijn op het gebied van derg[elijke] uitlatingen — le[g]t ze getuigenis af van den [prac]tischen zin dezer „naakte kerels".

Vergiftige pijlen.

In huis waren ettelijke honderden schedels [op]hangen van varkens, apen en een paar kroko[dillen]. Het waren de resten van feestmaaltijden. E[venals] zooveel andere tropische stammen, eet de M[entawei]weier zeer weinig dierlijk eiwit. Wat hij van d[ieren] eet, schiet hij met vergiftige pijlen in de boss[chen]. Het vergift dier pijlen schijnt maar enkele w[eken] zijn kracht te houden. Men maakt het van [(mij] onbekende) planten, telkens als men op jacht [gaat]. Een der bestanddeelen is lombok (spa[ansche] peper) die er klaarblijkelijk aan wordt toege[voegd] om de wond te prikkelen, zoodat er veel bloed [naar] toe stroomt, wat tot gevolg heeft, dat het s[nel] het lichaam van het gewonde dier wordt vers[preid], wat het intreden van den dood bespoedigt. I[k heb] een poging gedaan iets van het vergif mach[tig te] worden. Toen de tolk me vertelde, dat het n[a een] paar weken onwerkzaam werd, heb ik die p[oging] maar opgegeven.

Tegenwoordig mogen de mannen niet z[onder] vergunning van het bestuur met vergiftige [pijlen] buiten hun kampong gaan. Ik heb een „stra[f]... bijgewoond, waarbij iemand, die dit gebod [had] overtreden, tot gevangenisstraf werd veroo[rdeeld]. Het corpus delicti, een pijlkoker met pijlen [werd] ten aanschouwe van het belangstellende p[ubliek] met petroleum overgoten en verbrand.

De bevolking voedt zich met sago en oebi. [Ver]moedelijk is die voeding niet de juiste om kra[chtige] energieke menschen te kweeken. De proef, di[e] naar ik meen, neemt met den aanleg van [sawah]velden, is voor de volksvoeding en daarme[de voor] de volkskracht, het bevolkingsvraagstuk van [groote] beteekenis. Ze heeft veel te lijden van framb[oesia]. Bij bezoek aan andere kampongs zag ik ta[l van] lijders in prauwtjes, of gedragen door famili[e], den dokter, die ook aan boord was, opzoek[en om] te worden ingespoten.

Het werk der Zending.

De zendeling bood daarbij zeer gewaar[deerde] hulp. Hij had door zijn veeljarig verblijf ter [plaatse] het vertrouwen der bevolking gewonnen en w[ist de] bevolking over te halen zich te doen behan[delen]. Nu men eenmaal met het wonderdoende m[iddel] bekend was, ging de behandeling vlot. De Z[ending] is voor de onbekende oorden van groote bete[ekenis]. Ze heeft den weg voor het Bestuur geëffend [en is] voor de bevolking een groote zegen. Alge[meene] waardeering ondervindt ze, jammer genoeg, n[iet op] haar weg. De taak der Zending is zwaar! V[aak] vestigd op plaatsen, waar omgang met s[tamge]nooten totaal is uitgesloten, waar inrichtinge[n voor] onderwijs ontbreken, zijn de zendelingen g[enood]zaakt hun kinderen reeds op jeugdigen leefti[jd af te] staan aan anderen. Ver van hun lievelingen, [bren]gen ze een offer, dat bijna niet te dragen is. [Vooral] de Moeders lijden zeer onder de afwezigheid h[unner] kinderen! De Vaders vinden afleiding in hun w[erk], waarbij ze dikwerf lang van huis zijn, de M[oeders] blijven met hun gedachten alleen, die, h[et kan] niet anders, afdwalen naar de geliefden, die [ze] geen jaren en jaren terug *kunnen* zien!

Het kampement op Siberoet zag er minder [be]woonbaar uit dan te Telok Dalem. De wat[ervoor]ziening was niet in orde: de kans op infec[tie met] b.v. dysenterie was groot, zoodat voor[ziening] dringend noodig is. Ook de ventilatie der v[erblijven] liet te wenschen over. Het leek me toe, dat [deze] desiderata met eenigen goeden wil en heel w[einig] geld konden worden vervuld.

Kleederdracht en gewoonten.

Typisch was overal de kleederdracht: de m[annen] droegen roode bloemen in het haar, de vrou[wen,] als ze van het veld kwamen, schortjes en r[okjes] gemaakt van in reepen gesneden pisangblade[ren].

kampong droegen ze alleen een rokje, verder ets. In die omgeving was die kleeding décent, d ze niet de bedoeling vrouwelijke bekoorlijkden half of niet te verbergen om juist daardoor raffineerd niet-décent te zijn! Bij den strijd om n man heeft de Mentaweische dergelijke hulpiddelen niet noodig. De omgang tusschen de gelui is, volgens den zendeling, volkomen vrij! aagt ze gevolgen, dan is de adat dat de jonge an de jonge moeder huwt. Dwang wordt er niet uitgeoefend. Het gebeurt soms, dat de man het isje laat loopen. Maar dan wordt *hij* er zijn heele dere leven op aangekeken!

Als we ergens met ons schip aankwamen, wer- n we heel gauw omgeven door tal van prauwtjes, geholde boomstammen, waarmee zoowel vrou- n als mannen uiterst handig wisten om te gaan. komst was een feestdag voor de Mentaweiers! ns komen de menschen aan boord. Ik heb het t getroffen, maar de vorige maal waren er eenige gelui aan boord geweest en was er een kiek van omen. Die kiek zou nu worden overhandigd. r het liep anders: in de kampong waarvan de woners het materiaal voor de foto hadden ge- rd, was vermoedelijk „poenen". Dat „poenen" erbod, is voor die bevolking dikwijls een groote voor allerlei zaken. Soms duurt die verbodsoling vele jaren en is ze van invloed op het olkingsvraagstuk. Er worden dan jaren achter- ar geen kinderen geboren. Of dien tijd abortus vocatus wordt gepleegd, kon men niet zeggen. aantal kinderen is bij de tot het Christendom rgegane Mentaweiers grooter dan bij de nietchristianiseerde. Ik hoop, dat de Zending het agstuk der kindergeboorte en -sterfte tot een aagstuk" zal weten te verheffen! *Zij* heeft er in allereerste plaats belang bij te *weten* of de bevolking afneemt, gelijk blijft of toeneemt! *Verdens*, hieraan heeft men niets! *Cijfers* dient le bezitten en als er één categorie van personen die ons aan cijfers kan helpen, is het de Zen- Korten tijd geleden heeft er onder de Menta- s een hevige pokkenepidemie geheerscht. erden dooden kwamen er voor op een weinige nden tellende bevolking. Dit is een bewijs, dat bevolking niet is „door-geënt". Er is een vacciur gezonden, maar als ik me het geval goed ner, heeft hij zijn taak niet naar behooren en vervullen. Gevallen van pokken vormen indicator van goede of minder goede regeerings- Ik hoop van harte èn voor de „naakte kerels" voor de Regeering, dat ze voor die vreeselijke e in het vervolg verschoond mogen blijven!

Op Poeloetello was de gevangenis overvuld. Een elijk te nauw opeen huizen van menschen nt een groot gevaar voor ze: besmetting met wordt er door bevorderd, in hooge mate! Een ch voorbeeld las ik er ergens van. Op Duitsch Guinea had een koelie, die eenigen tijd op een onderneming had gewerkt, waar de menn in koeliepondoks waren opeengepakt, t.b.c. daan. Hij keerde naar zijn dorp terug en binnen ar had hij de geheele bevolking er van met de elijke ziekte besmet! Wellicht zal door de we aanraking met den Europeaan die ziekte in niet te verre toekomst, de rol vervullen thans r malaria gespeeld. Wij, Europeanen hebben wen tijd gehad om ons min of meer te immunien tegen de ziekte, de tot dusver in groote ondering geleefd hebbende tropische volken hen dien tijd niet! Hun aanraking met de Eurosche cultuur is plotseling en vaak intensief, de gen *kunnen* niet uitblijven, tenzij men dit dig inziet!

Bevolkingsvraagstuk.

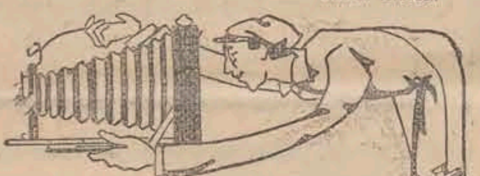
Vaak hoort men beweren dat een volk een heeft van opkomst, bloei en verval, net als bij een plant het geval is. Dit beeld is meer erlijk fraai dan biologisch juist! Een volk, natie is als een woud, waarin wel alles wat zich voortplant, omhoog werkt en ten gronde hetzij door biologische oorzaken dan wel door catastrophes, maar *het woud blijft!* Tenzij geweldige natuurkrachten als brand, overstroomingen, vulkanische uitbarstingen e.d. het plotseling doen verdwijnen of bedelven. Volken verdwijnen ook soms, maar het proces is er een van langen duur. Een volk verdwijnt, als er geen kinderen meer worden geboren. De hoogere standen, de adel verdwijnt in Europa, omdat ze te weinig kinderen verwekken. Niet uit *onmacht* maar uit *onwil*, omdat ze geen nakomelingschap *willen*, uit *onvermogen*, omdat de mannen voor hun huwelijk bijna alle geslachtsziekten hebben gehad, die ze tot voortplanting ongeschikt maakt. Ik wijs even op dit punt, omdat men uit de voorbeelden van enkele Europeesche familie's, die zich tot in meerdere generaties hier „zuiver" Europeesch hebben gehouden, en die in de bergen wonen, conclusies trekt, die niet in overeenstemming zijn met de feiten. *Het* feit is, dat het verdwijnen van families een proces is, geheel te verklaren uit „natuurlijke" oorzaken, oorzaken, die hier in de tropen sneller werken nog dan dit in de Europeesche groote steden het geval is. Want de ontvolking begint in de centra! Krijgt op het platte land elk 1000-tal inwoners, normaal 40 kinderen per jaar, in Berlijn is dit cijfer naar ik meen (ik heb mijn boekenkast hier niet) reeds beneden de 20 gedaald. Indien — ik noem hier nog een paar cijfers — elk huwelijk maar gezegend is met 2 kinderen, is binnen 75 jaar de bevolking met 50 % gedaald! De Noord Amerikanen krijgen te weinig kinderen. Was er geen immigratie, de bevolking daar zou in aantal snel dalen. De Chineesche beschaving bestaat al 5000 jaar, niettegenstaande vreeselijke hongersnooden, overstroomingen en andere calamiteiten, omdat het familieleven er op zoo hoog peil staat, de Chineezen zooveel kinderen krijgen. De Joden handhaafden zich, niettegenstaande progroms enz. enz. omdat ze veel kinderen krijgen. Waar weinig kinderen worden geboren, of waar zeer veel ten gronde gaan, sterven naties uit. Vermoedelijk zijn beide oorzaken te wijten aan tal van (vaak nog onbekende) toestanden en de reden waarom de eilanden buiten Java zoo uiterst dun bevolkt zijn.

De eenzamen.

Na deze korte uitwijding op het gebied van het bevolkingsvraagstuk hervat ik mijn verhaal. We hadden aan boord een lichtopziener. Dat is iemand, die de vuurtorens en lichten controleert, de lichtwakers voedsel brengt, ze doet aflossen e.d. Tevens neemt hij de regenwaarnemingen mee, om ze op te zenden naar Weltevreden. Hoewel het een eenzaam bestaan is op zoo'n vuurtoren, die vaak op een geheel onbewoond eilandje staat, zijn er genoeg liefhebbers voor. Het schijnt, dat de eenzaamheid wel eens leidt tot onaangenaamheden en ruzies. Oorzaak veelal: la femme!

Terwijl we op een goeden middag door een straat stoomden, werd de opmerkzaamheid van den gezagvoerder getrokken door een heel klein prauwtje, waarin twee man, die met hun hoofddoek wuifden. Door den kijker was het te zien, dat ze behoorden tot de „Satingah Compenie", dat het dus landsdienaren waren. Er werd gestopt. Het bootje kwam langszij, een man klom langs een touwladder naar boven. In zijn hand had hij de enveloppe waarin de regenwaarnemingen, die de lichtopziener had vergeten mee te nemen. Om 5 uur des ochtends waren ze van hun eilandje vertrokken. Gedajongd (gepagaaid) hadden ze tot ruim 11 uur.

Tot pl.m. 4 uur des middags hadden ze gewacht in hun notedopje, kans loopend op zware regenbuien (het regent in die streken zoowat elken dag) harden wind e.d. Zonder voedsel, zonder drinken hadden ze den tocht aanvaard. De gezagvoerder gaf ze een flinke portie rijst met toebehooren en na gespijzigd en gelaafd te zijn, keerden ze naar hun eenzamen post terug. Zes lange uren moesten ze nog werken voor ze thuis waren. „Men" vond het geval nogal gewoon, *ik* stond na

een 10-jarig verblijf in Holland verstomd over een plichtsbetrachting.... die men in Indië zelf vaak niet opmerkt, laat staan waardeert! Ik heb meer dergelijke ervaringen opgedaan op mijn reis en zal er verderop nog een enkel geval van mededeelen.

Ik wil nog iets vermelden, wat me trof. Op Siberoet zetten we een honderdtal dwangarbeiders aan land. Het is een heel gewoon geval en *wettelijk* zeer zeker volkomen in den haak. Maar is het *menschelijk?* Is het *recht?* Mag men veroordeelden naar streken voeren, waar ze aan de grootste gevaren zijn blootgesteld? Waar ze een bijna zekere kans loopen te worden geïnfecteerd? Is de *kettingstraf* op die manier een gecamoufleerde *doodstraf?* Ik weet zeer goed, dat er ernstige misdadigers onder zijn, die zwaar gestraft *moeten* worden, ik weet eveneens, dat geen enkel Nederlandsch-Indisch rechter, die menschen onrecht wil aandoen, maar ik herhaal hier de vraag: is dat zenden naar streken, zwaar geïnfecteerd met b.v. malaria, recht of niet?

(Wordt vervolgd.)

Waar blijft van elke f10.- Inkomstenbelasting f2.80?

Een ernstig woord in ernstige tijden over werkeloosheid, armoede en belasting.

Zooals onzen lezers bekend zal zijn stelt de Vereeniging „Nederlandsch Fabrikaat" zich ten doel het bevorderen van de waardeering voor de voortbrengselen van onze eigen nationale industrie; als men nu kennis neemt van het onderstaande en bedenkt, dat in de ontwrichting op economisch gebied in Nederland slechts verbetering kan komen, indien elk landgenoot voortdurend erop bedacht is, dat een onverdiend voorbijgaan van het Nederlandsch fabrikaat absoluut ontoelaatbaar is uit algemeen economisch oogpunt, zal het doel, dat de genoemde vereeniging nastreeft, zeker wel de instemming van elk Nederlander moeten ondervinden.

Van bevoegde zijde verstrekte men meergenoemde vereeniging de volgende cijfers:

Jaar 1920 (belastingjaar 1920/1921).

Het rijk betaalde in 1920 aan werkloozenzorg	f 13.050.090
en ontving aan Rijksinkomstenbelasting	„ 123.541.599
gemiddeld betaalden de aangeslagenen per hoofd	„ 90
waarvan aan werkloozenzorg werd besteed	„ 9
De Gemeenten betaalden in 1920 aan werkloozenzorg	„ 25.000.000
en aan armoedezorg	„ 47.500.000
terwijl betaald werd aan gemeentebelasting	„ 227.248.000
Dat wil zeggen:	
Per aangeslagene werd betaald	f 300
hiervan werd besteed tegen werkloosheid	„ 34
en voor armoedezorg	„ 46
Bovendien betaalden de kerkelijke en de particuliere armenzorg voor de bestrijding van de armoede	„ 19.500.000

Jaar 1921.

Rijksinkomtsenbelasting	f 161.419.000
Gemeente-inkomstenbelasting	„ 148.853.000
Betaling Rijk en Gemeente wegens werkloosheid ca.	„ 50.000.000
Betaling Rijk en Gemeente wegens armoede ca.	„ 50.000.000
Per aangeslagene voor werkloosheid	„ 31
Per aangeslagene voor armoedezorg	„ 31
Bovendien betaalden de particuliere en de kerkelijke armenzorg	„ 18.250.000

Jaren 1922 en 1923 (raming).

Opbrengst 2 jaren Rijks- en Gemeentelijke Inkomstenbelasting	f 620.000.0[illegible]
Uitgaaf 2 jaren Rijk en Gemeenten aan werkloozensteun	„ 70.000.0[illegible]
Uitgaaf 2 jaren Rijk en Gemeenten aan armoedesteun	„ 100.000.0[illegible]
Per aangeslagene maakt dit in deze twee jaar f 46.50 en f 66.—, terwijl de particuliere en de kerkelijke armenzorg globaal zal bedragen	„ 39.000.0[illegible]
In de jaren 1920 tot en met 1923 betaalden de aangeslagenen per hoofd gemiddeld f 900.—, waarvan tegen werkloosheid	f 112.—
en tegen armoede	„ 143.—

Dus meer dan 28 %.

Ongerekend particulieren en kerkelijken steun

Wat zeggen ons deze cijfers?

waarbij wij vooral niet uit het oog mogen verliez[en], dat voor de normale bestrijding der werkloosh[eid] (b.v. arbeidsbemiddeling, seizoenwerkloosh[eid], stagnatie in bedrijven door ongevallen e.d.) en [van] de armoede (b.v. verzorging van geestelijk en lich[a]melijk ongeschikten, ouden van dagen e.d.) bov[en]dien steeds belangrijke sommen zullen noodig [zijn] en dan ook steeds door de overheid beschikb[aar] moeten worden gesteld.

Deze cijfers zeggen ons duidelijk, dat ze veel [...] veel te hoog zijn, omdat een groot deel van [het] Nederlandsche volk in verzuim is.

Indien toch steeds, waar mogelijk, een eer[lijke] kans was gegeven aan het product van *Nederland[sch] fabrikaat* dan zouden duizenden arbeiders niet [ge]demoraliseerd worden door werkloosheid, was [het] uitgeven van millioenen guldens voor bestrij[ding] der werkloosheid en van de armoede niet noo[dig] geweest en hadden de *belastingen belangrijk la[ger]* kunnen worden gesteld.

Wie dus voorstander is van:

1e. Bestrijding der werkloosheid,
2e. Bestrijding der armoede,
3e. Belastingverlaging,

moet steeds aan fabrikaat van eigen land de voor[keur] geven.

Waar van f 10.— belasting f 1.24 aan werklooze[n]steun en f 1.60 aan armoedesteun betaald wordt, [is] het van het grootste belang de in ons land gemaa[kte] goederen te koopen. Bovendien worden door me[er] omzet de algemeene kosten per stuk veel lager, da[lt] daardoor per stuk de kosten van het Nederland[sch] product en wordt de exportmogelijkheid verhoo[gd]. Men steunt daarmede Nederlandsche ondernemings[geest] en Nederlandsche kennis.

Een ieder helpe in de eerste plaats mede aan de[ze] nationale plicht en steune vervolgens door lid [te] worden van de Vereeniging „Nederlandsch [Fa]brikaat" de propaganda. De jaarlijksche [bij]drage bedraagt voor particuliere leden van f 1.— tot f 10.—. Particuliere leden donateurs van f 10.— tot f 25.—. Particuliere leden begunstigers f 25.— of meer. Leden fabrikanten van f 10.— tot f 25.—. Leden fabrikanten donateurs f 25.— tot f 100.—. Leden fabrikanten begunstigers f 100.— of meer.

Het Algemeen Secretariaat is gevestigd Bezuidenhout 97 te 's-Gravenhage.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De opeenvolgende Tentoonstellingen in Heulstraat 19, Den Haag.

Wèl mocht de „Nieuwe Courant" onlangs schrijven dat „de tentoonstellingen van Indische kunstnijverheid in „Boeatan" elkander snel opvolgen," want telkens wisselen de exposities in de toonkamers van Heulstraat 19, om de aandacht en kooplust der bezoekers levendig te houden. Die van de Dajaksche sierkunst, welke zooveel toeloop en bewondering wekte, was [...]

goed als uitverkocht. Zij werd j.l. Zaterdagavond besloten met een voordracht van den heer M. A. Bouman, Contr. B.B. m. v., die, zooals hij 't zelf uitdrakte: „jarenlang bij de Dajaks *gediend* heeft." Hij heeft de ware opvatting van de bestuurstaak: het *dienen* der bevolking, in al hare belangen, niet het minst met de waardeering van hare kunstuitingen. Terecht schreef de Haagsche correspondent van de *„Nieuwe Rotterd. Crt."* van 13 dezer o.m.:

„Midden in het hartje van Borneo ligt het gehucht Smitau — het staat werkelijk nog op den atlas van Bos, hoe klein het ook is. Van daar heeft de heer Max Bouman, wien als regeeringsambtenaar dit oord was toegewezen, voorwerpen en weefarbeid meegebracht, die ten toon zijn gesteld in de meest daartoe geschikte plaats: de lokalen van „Boeatan".

„Immers: het beginsel van „Boeatan" is: den kunstzin van Indië's bevolking hoog houden en behoeden voor 't gevaar, dat de uitnemende weefkunst bijvoorbeeld, die daar bestaat, mocht ten onder gaan. En de jonge bestuursambtenaar, die qualitate qua met de nooden van hen, die aan zijn zorgen waren toevertrouwd, had te maken, zag in deze, zelfs in het hartje van Borneo zoo schoon beoefende, weefkunst een middel om de bevolking te helpen door aankoop van haar werk. Naast het practische nut van dit steunverleenen aan menschen, die geen ander middel van bestaan hebben, is er het kunstbelang, dat inderdaad niet mag worden onderschat, nu daar, door wat wij „onbeschaafden" plegen te noemen, kunst wordt afgeleverd, die den hoogsten maatstaf van beschaafd begrip kan doorstaan. Wèl zou het te betreuren zijn, indien Nederlandsch-Indië op de a.s. tentoonstelling te Parijs niet zou kunnen toonen, wat het aan geweldige levende kunst op dit oogenblik nog presteert.

„Van deze levende kunst is „Boeatan" vol. In het achtervertrek liggen de doeken, weefsels uit alle oorden van den Archipel, opgestapeld; in de voorzaal, aan de straat, ziet men de weefsels van Borneo. In een paar dagen was de gansche verzameling verkocht, een bewijs niet alleen, dat het doorgangshuis voor Indische kunst aan zijn doel beantwoordt, doch tevens dat het werk van de Indische inboorlingen ten onzent wordt begrepen en gewaardeerd. *)

„Dank zij den genoemden ambtenaar, den heer Bouman en zijne echtgenoote, die beiden met de bevolking hebben meegeleefd als eenige Europeanen op een dagen verren afstand van landgenooten, zijn deze buitengewoon belangwekkende doeken tot ons gekomen. Bij elk motief, bij alle lijnen en kleuren weet de heer Bouman te vertellen. De vitrine met voorwerpen brengt het leven van de oervolken, diep in Borneo thuis behoorend, dicht onder onze aandacht; van eigenaardige zeden hooren we, van typische gebruiken, doch dit alles als opgeluisterd door deze schoone kunst, kunst ter versiering gebracht op elk gebruiksvoorwerp, in elken vorm."

Velen — de „Boeatan"-zaal bleek te klein — zijn Zaterdagavond komen luisteren naar hetgeen de heer Bouman, met van groote liefde voor land en volk getuigende woorden, vertelde van de ijverige, trouwhartige en kunstzinnige Dajaks, hoe zij hunne fraaie kunstmotieven ontleenen aan de grootsche, hen omringende natuur, hoe jammer 't is, dat wij van dit alles nog zoo weinig weten en vastgelegd hebben. Hij besloot dan ook, na een reeks bizonder mooie lantaarnplaatjes te hebben toegelicht, met de opwekking om naast de instituten, die reeds zijn opgericht tot bestudeering van speciale deelen van den archipel er ook een voor Borneo in het leven te roepen!

Van harte wenschen wij met hem, dat hij de noodige medewerking moge vinden tot stichting van een *Borneo-Instituut.*

Toen de met belangstelling gevolgde voordracht geëindigd was, werden de verschillende tentoongestelde kunstvoorwerpen door de nieuwe eigenaars van de wanden en uit de vitrines van „Boeatan" meegenomen naar de respectievelijke woningen, waar zij zeker een ereplaats zullen krijgen, te oordeelen naar de koesterende ingenomenheid, waarmede zij bekeken en ingepakt werden. „Boeatan" zag al dat hoogst-fijne, mooie werk noode weggaan, kon zich alleen troosten met de gedachte, dat de gemoed-verrijkende invloed er van nu in nog wijder kringen zou worden verspreid.

En reeds den volgenden dag werden die verhuisde kunststukken vervangen door andere, hoewel van een geheel ander karakter, toch niet minder stijlvolle uit het naburige eiland Sumatra, meer speciaal uit Atjeh en de Menangkabau. Deze doeken hebben vanzelf een rijker aanzien dan de Dajaksche, daar zij meerendeels van zijde zijn, in gloeienden kleurenpracht, veelal met goud- en zilverdraad doorweven. Boeatan's voorzaal is nu als in een fleurig feestgewaad gedost.

Een nieuwe tentoonstelling dus in Heulstraat 19, Den Haag, die een bezoek overwaard is.

*) Helaas nog niet genoeg. Anders zou het toch van zelf sprekend zijn, dat bij de Nederl. Afdeeling ter Parijsche tentoonstelling ook de Ned.-Ind. kunst vertegenwoordigd moest zijn. Red.

Van Week tot Week.

16—22 SEPTEMBER.

B. Hoetink. Den 27en dezer hoopt de heer B. Hoetink, gep. O.-I. hoofdambtenaar te 's-Gravenhage, zijn 70en geboortedag te herdenken. De hr. H. was de eerste Inspecteur van den Arbeid in Ned.-Indië en te voren ambtenaar voor Chineesche zaken.

Als bijzonderheid kan worden gemeld, dat de hr. H. in 1874, als student te Leiden, op 20-jarigen leeftijd werd benoemd tot lid van het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië te 's-Gravenhage, en is dat tot heden, alzoo *een halve eeuw,* onafgebroken gebleven. Van dezelfde instelling was de hr. H. in de jaren 1915—1922 secretaris, waarna hij om gezondheidsredenen die functie meende te moeten neerleggen.

Javanen naar Suriname. Een Aneta-telegr. deelde onlangs mede, dat de koelie-verscheping naar Suriname, welke vijf jaar stil gestaan had, spoedig weer zou aanvangen en dat voor het volgend jaar 1000 Javaansche werknemers naar Suriname overgebracht zouden worden.

Aan de Sum. Post van 22 Aug. wordt van gezaghebbende zijde medegedeeld, dat dit bericht ten eenenmale onjuist is. Er is ook in de afgeloopen vijf jaar geregeld verscheept naar Suriname. In 1919 zijn naar Suriname overgebracht 2690 werknemers van Java; in 1920: 2822; in 1921 (begin van den malaisetijd) 681; in 1922: 950 en in 1923: 586.

Het bericht van het Aneta-kantoor was dus wel flagrant onjuist!

A. C. Zeeman †. Op den leeftijd van 67 jaar is te Amsterdam overleden de heer A. C. Zeeman, oud-hoofdinspecteur van scheepvaart in Ned.-Indië.

Van luitenant ter zee 2de klasse werd de heer Zeeman chef van de 2e afd. van het departement van marine te Batavia; eenige jaren is hij opgetreden als hoofdinspecteur van de gouvernementsmarine, de bebakening en de kustverlichting, in welke hoedanigheid hij veel werk heeft verricht, dat ten zeerste wordt geroemd. De algeheele reorganisatie van den dienst der scheepvaart in Indië kwam onder zijn leiding in 1905 tot stand. Familie-omstandgiheden noopten hem in 1906 te repatrieeren.

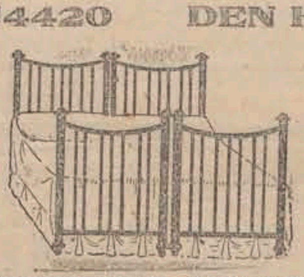
Hem werd toegekend de De Ruyter-medaille. Ook was hij ridder in de orde van den Nederl. Leeuw en officier in de Oranje Nassau-orde.

De Sabang-Mij., de Java-China-Japanlijn en de Soerabajasche Droogdok-Mij. telden hem onder haar commissarissen. Van laatstgenoemde Maatschappij was hij de eerste directeur.

Onderscheiding toegekend aan Dr. Bijlmer. De correspondent te Praag van de N. R. Ct. meldt aan het blad: De Nederlandsche prijs voor anthropologie is toegekend aan dr. H. J. T. Bijlmer, officier van gezondheid bij het Nederl.-Indische leger te Salatiga, op grond van zijn werk over de uitkomsten van de laatste Guinea-expeditie in 1920.

Indologen en Indische juristen. Het bestuur der Indologenvereeniging te Leiden heeft in samenwerking met de hoogleeraren der vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte besloten, besloten stappen te doen tot oprichting van een werkgezelschap voor Indologen en Indische juristen.

Dit werkgezelschap zal zich ten doel stellen belangstelling op te wekken voor onderwerpen, welke met Indonesië in het algemeen of met de studie van de indologie en het Indisch recht verband houden. De besprekingen van deze onderwerpen zal steeds onder aanwezigheid van hoogleeraren plaats hebben.

Nalatenschappen. In de Ned. St.ct. no. 182 is opgenomen de staat van nalatenschappen, berustende bij de weeskamers in Nederlandsch-Indië te Batavia, Soerabaja, Djokjakarta, Medan en Padang.

Mr. Dr. Schumann. Volgens een Aneta-telegr. gaat de Voorzitter van den Volksraad, Mr. Dr. Schumann, den 25en Mei 1925 met een jaar verlof.

Een tegenvaller. Aneta seint, dat de opbrengst van den besteldienst van de Staatsspoor verminderde sedert 1922 met ruim een millioen. Tariefverlaging is in overweging.

De Holland—Indië-vlucht. Het Comité Vliegtocht Nederland——Indië geeft op een receptie, welke op 29 September a.s. te Amsterdam zal worden gehouden in Hotel de l'Europe, des namiddags te 3 uur, aan hen, die zulks wenschen, gelegenheid afscheid te nemen van de bemanning van het Nederlandsche vliegtuig, dat op 1 October a.s. van het vliegveld Schiphol des voormiddags 8 uur naar Indië zal vertrekken.

H. M. de Koningin-Moeder en Z. K. H. de Prins hebben schriftelijk van hun belangstelling in den tocht doen blijken.

Het vliegtuig, waarmede de tocht zal worden gemaakt, zal op Waalhaven voor het publiek te bezichtigen zijn Zaterdagmiddag 27 dezer; het zal den volgenden ochtend naar Schiphol vliegen en daar des namiddags voor de Amsterdammers te bezichtigen zijn.

Emigratie van Javanen. In het eerste halfjaar (1924) vertrokken 314 Javanen naar het buitenland en 16.760 naar de buitengewesten.

Landrenteregeling op Bali. Naar Aneta verneemt, is men met de topografische werkzaamheden op Bali zoover gevorderd, dat spoedig een begin kan worden gemaakt met de voorbereidingen van de landrente-invoering.

Verwacht wordt, dat op 1 Januari 1926 de landrenteregeling op geheel Bali zal zijn ingevoerd. De kolonel van den topografischen dienst, Van Gent, die, zooals reeds gemeld werd, op inspectiereis naar Celebes en Bali is, zal ook de Minahassa bezoeken, om de mogelijkheid van een landrente-invoering daar te bestudeeren.

Postwisselverkeer Nederland—Indië. Mevrouw Bakker-Nort, lid van de Tweede Kamer, heeft aan den minister van koloniën de volgende vragen gesteld:

Is het den minister bekend, dat in Indië bij het verzenden van een postwissel naar Nederland het koersverschil tusschen den Nederlandschen en Indischen gulden wordt berekend, maar niet bij het ontvangen van een postwissel, gezonden uit Nederland naar Indië?

Is de minister niet van oordeel, dat in beide gevallen het koersverschil wel of niet behoort te worden berekend en dat het niet billijk is, dat door het Rijk alleen dit koersverschil wordt berekend, als het daarvan voordeel kan trekken?

Ontginning van goud, zilver, enz. De Regeering onderneemt de ontginning van goud, zilver, lood, zink, koper, ijzer en zwavel in Djampang Koelon, Pelaboean en in het Soekaboemische, totaal 900 H.A.

Luitenant der Chineezen te Palembang †. Een Aneta-telegr., dd. Palembang 15 Sept., meldt: De luitenant der Chineezen alhier is vermoord door messteken. Zijn zwager werd niet ernstig gewond. De daders zijn spoorloos verdwenen.

(De Regeerings-Almanak voor 1924 vermeldt 2 luitenants der Chineezen te Palembang: Lim Hoet Siang en Oey Ting Kian; welke functionaris vermoord is, is niet uit te maken).

Voordracht van den heer L. van Vuuren. Op het Internationaal Anthropologisch Congres te Praag heeft de heer L. van Vuuren een door lichtbeelden verduidelijkte voordracht gehouden over begrafenisplechtigheden bij de bewoners van het bergland van Celebes. (Een vrij uitvoerig overzicht gaf de N. R. Ct. van 18 dezer, ochtendbl.).

Rechtshoogeschool te Weltevreden. Aneta seint dd. 19 dezer: Voor de Rechtshoogeschool hebben zich vijftien studenten aangemeld.

Handhaving van het gezag. In een rondschrijven, dat van de Algemeene Secretarie uitging, deelt de Landvoogd mede, dat hij wenscht, dat ieder vrijgelaten zal worden in zijn staatkundige overtuiging, maar hij eischt, dat landsdienaren zich onthouden van daadwerkelijke deelneming aan propaganda, leidend tot ontwrichting van het overheidsgezag, onverschillig of die propaganda in het openbaar of in het verborgen gevoerd w... (Aneta, 19 Sept.).

Het draadloos verkeer met Indië. Dat het radio-tele... fisch verkeer met Ned. Oost-Indië thans aan ... lijke eischen voldoet, blijkt wel hieruit, dat ... ontvangst steeds toeneemt en voor 1924 op ... ƒ 300.000 wordt geschat. (Vaderland").

W. D. Helderman †. In den ouderdom van 63 jaar ... leed te Amersfoort de heer W. D. Helderman, ... assistent-resident bij het Binnenl. Bestuur.

Landbouwhoogeschool te Wageningen. Ingenieur... men Koloniale boschbouw de heer M. I. Lo... geb. te Paramaribo.

Persoverzicht uit de Indische Blad... en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Oriënteering.

De *Java-Bode* (16 en 18 Aug.) bespreekt — mede ... aanleiding van „de reeks uiterst belangrijke ... deelingen", die *„Piëtro"* in het *Alg. Hbl.* publiceer... in haar hoofdartikel: *Indië en de IIIe Internatio...* het werk der geheime secte en onder hoofd: *De ... leving van den Islam* de minder religieuze, meer ... tieke oogmerken.

Het *Soer. Hbl.* van 15 Aug. (4e bl.) plaatst een ... zicht van de huidige *anti-buitenlandsche gevoele... China* van de hand van mr. Rodney Gilbert. De s... ver constateert aan het slot: Indien de mogendh... Leon Trotsky willen steunen in de uitvoering van ... voorgenomen plan om van Azië een hel te maken, ... ben zij niets anders te doen, dan voort te gaan met ... z.g. diplomatie in China.

De bestrijding van het Communistische gevaar ... het onderwerp van een hoofdartikel in het *Soer. ...* van 16 Aug. Wij lezen hieruit, dat thans in een ... internationale centra, te Genève, een voorloopig ... reau is opgericht, dat gegevens verzamelt omtrent ... werkzaamheid van de derde communistische inte... tionale en de resultaten van haar arbeid op po... economisch, moreel en godsdienstig terrein. Het ... betoogt *o.m.*, dat ook voor Ned.-Indië deze arbeid ... groote beteekenis kan zijn. De stelselmatige ve... ding van deze anti-communistische propaganda ... ook in Indië een tegenwicht kunnen vormen teg... communistische actie. De akker hiertoe is reed... werkt, een ordelievende kern is in Indië aanwe...

De heer *Zentgraaff* schetst in het *Soer. Hbl.* van ... en 15 Aug. *de Chineesche mentaliteit,* waarin de So... beginselen scherp konden inslaan; de bolshewist... propagandisten vonden den bodem bereid. Het is ... — zoo vervolgt Z. —, dat tusschen de verlangens, w... leven in de harten der Chineezen en der getro... aanhangers van de Sovjet-republiek, groot verschil ... staat. Maar even zeker is het, dat de Chineesche ... ders het bewijs hebben geleverd, zeer wel in sta... zijn voor de bereiking van het revolutionnaire of ... tionale *doel* het bolshewisme als *middel* uitstekend ... kunnen gebruiken. Men ziet op Java hetzelfde; de ... vloed van Soerjopranoto, Tjokroaminoto en and... is vrijwel geheel verdwenen, terwijl de zeer agr... optredende „Sarikat Rajat" met den dag sterker w...

Vervolgens beschrijft Z. de verhouding: S. I., S. R. ... en P. K. I. Als jongste werk der communisten wo... aan de hand van een officieele nota, genoemd: *de a... inzake de voedselschaarschte in de afd. Bandoeng, ... tegen het nieuwe schoolgeld en tegen de Inlandsche verponding.*

Na op den toestand in China gewezen te hebben, be... spreekt Z. de vertegenwoordiging van het Chineesche ... element op verschillende vergaderingen der S. R., in ... een Semarangsche vergadering werd onlangs op ... op samengaan met China aangedrongen. Men aan... — zoo betoogt Z. verder — met gepaste voldoening ... goeden geest der Chineesche middenpartij, volg... haren opzichte een welwillende politiek, doch ... rekene er vooral niet op uit haar de krachten te ... nen losmaken voor de beteugeling van het gevaar v... uiterst-links. Dit werk zal alleen voor rekening ... der overheid.

Verder wijst Z. op een deel der Chineesche werel... in Ned.-Indië, dat met enthousiasme gaat in de do... Canton aangegeven richting. Allerwegen tracht de K... *Min Tang* hier clubs te stichten; in verschillende ste... nestelde zij zich reeds. Na nog op enkele groepen ...

Inlandsche wereld de aandacht gevestigd te hebben, zegt Z. ten besluite:

...groepen, met het opkomend proletariaat, zijn zekere mate gepredisponeerd voor de aanwending het communistische principe, hetzij als doel, dan als middel. Men behoeft in dit verband niet dadelijk te denken aan gevaar voor ons gezag. Wel echter ...en deze woelingen tengevolge hebben, dat conflicten ontstaan, welke zeer zeker onze samenleving ...gen, doch onnoodig bloed kosten. Bovendien ...zij storend op den normalen gang van het zich ontwikkelende proces: ons geleidelijk terugtrekken uit talrijke bemoeienissen met de Inlandsche maatschappij. *De groote fout in ons koloniale beleid:* het uitrekken onzer bemoeienis over de ontelbare details van het Inlandsche maatschappelijke leven, welker regeling men beter aan die samenleving zelf had kunnen overlaten — op de Buitengewesten geven de zelfbesturende gebieden ons zoo mooie voorbeelden — zal als gevolg van gewijzigd politiek inzicht in de naaste toekomst geleidelijk worden hersteld. Zal in deze richting: vrijmaking van talrijke bestuursaangelegenheden en geleidelijke afstand daarvan aan de Inlandsche samenleving — hier zij even opgemerkt, dat de verzorging van zuiver Westersche goederen nimmer daaronder zal kunnen vallen — een gezond nationalisme een dankbaar arbeidsveld kunnen vinden, elke poging om dit proces te forceeren en de handen uit te steken naar hetgeen de overheid ook voor de toekomst als object van Westersche verzorging en bewaking voor zich heeft gereserveerd, dient onmiddellijk en met bekrachtiging te worden teruggewezen. Ons gezag staat sterk genoeg om schokken te kunnen opvangen. Het eenige gevaar zou kunnen zijn: dat het onze overheid ontbrak aan den wil zich te handhaven; dat het haar ontbrak aan den geest, welke onmisbaar is om zich kracht te doen gelden. Elke weifeling zou gevaarlijk zijn; elke stap terug buiten de lijn, welke de overheid zich heeft gesteld, zou een groote fout zijn jegens de hooge belangen, welke de Regeering heeft te verdedigen. *Er is onder het huidige bewind echter geen reden om zich in dit opzicht ongerust te maken, zoo kunnen wij met vertrouwen de ontwikkeling der gebeurtenissen afwachten.*

De ondergang van de „Sarie Borneo".

De ondergang van de *Sarie Borneo* (zie „Kol. Wkbl." ... Aug.) treft „als een nieuwe schelle illustratie van de *achterlijkheid der Indische scheepvaart op radiografisch gebied.*"

De achtereenvolgende berichten over deze scheepsramp — aldus de *Locomotief* (11 Aug.) — trok de aandacht het verzoek der reeders aan den hoofdinspecteur der scheepvaart tot het doen van een draadloozen omroep aan de schepen in de wateren van Borneo. Die was verneembaar voor enkele schepen der Koninklijke en Gouvernements-marine en voor een enkel mailschip, zal overigens geen andere uitwerking kunnen hebben dan die des roepende in de waterwoestijn. Het bericht zal door den aether golven, doch slechts een enkel schip in die uitgestrekte watervlakte is in staat het te hooren. *Het is een omroep tot een doove ploeg.*

Hier opnieuw een geval, dat de wenschelijkheid der uitrusting van onze schepen met radiografische installatie dringend en voldingend bewijst. Een schip met ... levende zielen aan bemanning en passagiers, een schip met een kostbare lading, een schip nochtans zonder *draadlooze installatie,* verlaat Bandjermasin en laat geen ander spoor dan wat in zee ronddobberende wrakstukken achter. Gelogenstraft is hiermede opnieuw de meening dat in „de Indische binnenzee" met „de altijd nabije kusten" draadlooze installaties overbodig zijn. Na het geval met de radiolooze *Van Heemskerk,* die dagen lang op hulp moest liggen wachten op de Oostkust van Celebes, is het verdwijnen van de *Sarie Borneo* een nieuwe sterke aansporing tot de Regeering om het bezit van een draadlooze installatie, althans voor schepen van zoodanige grootte, dat de eisch verantwoord is, gebiedend voor te schrijven.

De ...-*Bode* (14 Aug.), eveneens *de veiligheid ter zee* besprekend, vestigt *o.m.* de aandacht op de te Londen gehouden *International Shipping Conference,* waar ook de *draadlooze telegrafie* aan de orde is gekomen. In het Engelsche rapport wordt de aanneming aanbevolen van een automatisch alarm-signaal, terwijl in overweging wordt gegeven, dat het gebruik van een eenvoudig toestel voor draadlooze telegrafie *een deel vormen van de opleiding van scheepsofficieren voor koopvaardijschepen.* In Denemarken, Duitschland, Japan en Zweden zijn kapiteins en stuurlieden vertrouwd met de bediening van het toestel voor draadlooze telegrafie aan boord der schepen, even goed als zij bekend zijn met de navigatie. Volgens de *J. B.* moet het daar heen. De bepalingen inzake deze voor de veiligheid ter zee zoo belangrijke kwestie, moeten *internationaal* worden getroffen en wettelijk worden vastgelegd, opdat voor alle schepen, onverschillig van welke nationaliteit, een zelfde regeling bestaat, welke gebiedend is voorgeschreven. Het ligt op den weg van den Volkenbond om in dezen toestand verbetering te brengen, door het ontwerpen van een overeenkomst of verdrag tusschen de bij den bond aangesloten staten.

Volgens de *Sumatra Post* (18 Aug.) was men in scheepvaartkringen algemeen van oordeel — nog vóór dat eenig nieuws omtrent de *Sarie Borneo* was binnengekomen — dat *de wijze van belading* (rottan in het ruim, rubber op tusschen- en bovendek) het schip noodlottig was geworden. Het is ook bekend, dat de gezagvoerders en de stuurlieden van schepen van soortgelijke maatschappijtjes, zooals er zoo tallooze zijn, van tevoren niet op de hoogte van de lading worden gesteld en het is eveneens *secret de polichinelle,* dat de gezagvoerders slechts op straffe van ontslag kunnen weigeren zee te kiezen, wanneer conditie van het schip of wijze van belading hun onverantwoordelijk voorkomt. Evenmin is het een geheim, dat schepen, die hier geen certificaat van zeewaardigheid meer kunnen krijgen, zich elders, waar men een minder critisch oog heeft, laten inschrijven.

Het blad acht het teekenend, dat de *Vereeniging van gezagvoerders en stuurlieden* aan het Volksraadslid Van Lonkhuizen verzocht heeft terzake *schriftelijke vragen bij de Regeering* in te dienen en te verzoeken *ambtshalve een onderzoek* in te doen stellen naar het gebeurde. Waar er vele menschenlevens mee gemoeid zijn, dringt het blad er op aan dat deze aangelegenheid niet oppervlakkig behandeld wordt.

Maatregelen tot beveiliging van 's Lands financieel beheer.

Mr. C. Ph. C. E. Steinmetz geeft in het *Bataviaasch Nieuwsblad* 31 Juli, 2 en 13 Aug.) aan, welke maatregelen behooren genomen te worden tot beveiliging van 's Lands financieel beheer. *O.m.* geeft de schr. in overweging of en in hoever, ter voorkoming van mogelijk bestaande of te vreezen onregelmatigheden bij verschillende uitbetalingen, niet kan worden gebruik gemaakt van *vingerafdrukken.* Van bevoegde zijde vernam mr. Steinmetz, dat iedere leek met gewoon opmerkingsvermogen, dadelijk verschillen in vingerafdrukken kan onderscheiden, mits de afdrukken van de toppen der drie middelste vingers gelijktijdig worden gesteld. Bij het Dep. van Oorlog is het nemen van de vingertopafdrukken bij de werving sinds eenigen tijd in praktijk, met het gevolg dat het aantal lieden (Inlanders), dat zich alleen liet aanwerven om het handgeld te ontvangen, na inlijving zoo spoedig mogelijk deserteerde en ergens anders zich weer liet aanwerven onder een anderen naam, belangrijk is verminderd, wat voor het Land een aanzienlijke besparing oplevert aan handgelden en premies, die niet meer dubbel en meermalen aan dezelfde personen werden uitbetaald, en verder nog omdat de uitrusting, welke eertijds door deze deserteurs (meestal tevens „goedverkoopers") werd te gelde gemaakt, thans behouden blijft. De dactyloscopie werd voor dit doeleinde in 1917 te baat genomen. In dat jaar bedroeg het aantal deserteurs pl.m. 900, waarvan vermist bleven pl.m. 400; voor 1918 waren deze getallen reeds rond 800 en 350, terwijl in 1923 van het totaal aantal van 164 deserteurs slechts 44 vermist bleven. In eenige jaren tijds zijn de lieden er dus van doordrongen, dat het kunstje niet meer opgaat, zoodat zij niet meer overmatig deserteeren. De kosten van het Gouvernement voor aanwerving, transport en uitrusting, matig gesteld op *f* 175 per man, geeft dit, bij gelijk gebleven aanvulling, vergeleken met 1917, een besparing van, ruw gerekend, *f* 60.000. De kosten van het geheele bureau voor dactyloscopie bedragen *f* 45.000 per jaar.

De adel op Celebes.

In een correspondentie uit Makassar, voorkomende in de *Nieuwe Soer. Crt.* (13 Aug.), over de *„Behoefte aan Schakelscholen in Celebes"*, waarbij schrijver vooral bepleit het instituut van reizende onderwijzers, lezen wij ook nog het volgende, betreffende verouderde gewoonten van den adel op Celebes:

Voor de hoofden van landschappen is het ook noodig, dat hun kinderen afdalen van hun hoog standpunt. Iedereen zal dit beamen, die nader kennis met hen heeft gemaakt. Op de H. I. S. te Sengkang ging een a.s. datoe ter schole. Het meisje mocht den grond niet aanraken en werd uit de school gedragen, evenals de drager haar er binnendroeg. Er zijn datoe's, die

tengevolge van dit hadatvoorschrift, niet loopen kunnen, doordat hun beenen te zwak zijn. Jongetjes van 6 en 7 jaar worden behandeld als vroeger vorstenkinderen. Zelfs nog in de school hebben zij hun knechtje, dat bij hen moet blijven om hun griffels te slijpen en hun boeken te halen en op te bergen. Men kan wel bevelen, dat het niet mag, maar dan gooit men het kindje met het waschwater weg. Dit moet geleidelijk slijten en het zal ook wel slijten, mits men hen begint te ontvangen naar de hadat en hen onmerkbaar opvoedt in de gewenschte richting. De kleine a.s. datoe is nu naar de Europeesche school te Makassar verhuisd. Zij draagt zich zelf en zou zich thans schamen gedragen te worden. Daar moet het heen; de hoofden moeten tactvol ontbolsterd worden, niet op ruwe wijze. Ontbolstering is noodig in hun en ons belang, en in dat der bevolking.

De irrigatie bij de Bedadoeng- en Tanggoelwerken.

De heer Tillema gaf in de „Loc." zijn meening met betrekking tot *de keuring van gestraften* voor arbeid buiten de muren.

De Oosthoek-redacteur van het *Soer. Hbl.* meldt thans (in het nr. van 14 Aug.) dat *de irrigatie bij de Bedadoeng- en Tanggoelwerken* ernstig te kampen heeft met gebrek aan werkvolk, gestraften, door de strenge keuring, die de artsen op de veroordeelden toepassen.

Tevens meldt hij, dat dit jaar *f* 650.000.— aan die irrigatiewerken zullen worden besteed, in verband met een zoo spoedig mogelijke in gebruikstelling. Er valt onder de Inlandsche bevolking een algemeene speculatie in de gronden waar te nemen. In sommige streken is de waarde der gronden met meer dan 600 % gestegen. De opbrengsten aan padi zijn hier en daar opgeloopen tot 80 à 100 picol per bouw. In Baloeng gelden grondprijzen van 300.— tot *f* 500.— per bouw sawah!

Het „Soer. Hbl." maakt er opmerkzaam op *welk een kapitaalsvermeerdering deze irrigatiewerken der bevolking als 't ware cadeau doen* en *welk een verhoogden welstand het Ned.-Indische gouvernement aan deze streken schenkt.* Het gouvernement, noch Westersch kapitaal, hebben den goedgeloovigen en kortzichtigen tani van die voordeelen trachten te ontlasten, door de gronden tijdig op te koopen; dat doen de pienteren onder de dessalieden-zelf.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Javaansche vrouw in de Indische samenleving.

I.

In de „Perniagaän" van 5 Maart 1924, behandelt „Anetio" de lezing, welke door den heer Dom van Rombeek, directeur van het Inlichtingen Bureau aan het Departement van Koloniën, over bovengemeld onderwerp is gehouden, hoofdzakelijk voor die Nederlanders, die nog nooit in Ned.-Indië zijn geweest en die gewoonlijk in de meening verkeeren, dat de Javaansche vrouw, evenals de Turksche haremvrouw, niets anders heeft te doen dan den echtgenoot te boeien en te blijven behagen.

Deze Nederlanders vergissen zich, want de Javaansche vrouw werkt, zoowel binnens- als buitenshuis, niet minder hard dan elke vrouw elders.

Het is niet alleen de verzorging van haar gezin, welke haar bezig houdt, doch zij werkt ook buiten op het natte en drooge rijstveld, terwijl b.v. in de Vorstenlanden en in het Pekalongansche veel tijd wordt besteed aan de huisvlijt en het batikken in het bijzonder.

Ook zijn er vele vrouwen, die een bestaan vinden in den handel van die producten, welke hoofdzakelijk de droge velden opleveren.

De Westerling streeft er thans naar om het bestaan van de Javaansche vrouw op een hooger peil te brengen en haar, zoo mogelijk, de manieren bij te brengen van de nette Europeesche vrouw, hetgeen ook wel wordt bereikt en wel in dien zin n.l., dat de Javaansche vrouw meer en meer een tegenzin krijgt in het meer-huwelijk der mannen, voorts het kinderhuwelijk tracht te vermijden en met hulp van eene beschaafde opvoeding en van vakonderwijs wil trachten haar omgang met hare Westersche sexegenoot te versterken.

De schrijver „Anetio" vindt al die goede bedoelingen mooi, doch die fraaiheid bestaat, zegt hij, meer op de lippen en op het papier dan in de werkelijkheid. Hij althans zag die idealen nog niet in daden omgezet.

Het versterken van den band tusschen de Oostersche en Westersche vrouw door een meer vertrouwelijken omgang, waarover men nu reeds zoovele jaren spreekt, wordt natuurlijk gaarne gezien, doch van een practische toepassing van dat goede beginsel, zal men in de praktijk weinig bemerken, zoolang de Europeesche vrouw over het algemeen halsstarrig blijft volharden in hare hooghartige houding tegenover hare Javaansche sexegenoot.

Er zijn wel eenige vrouwen van zuiveren Nederlandschen bloede, die bewijzen geven van het tegendeel en het goede in die richting zoeken, doch, vraagt de schrijver, wat kan men van die actie verwachten, waar Indië zoover van Nederland verwijderd is?

Ook zijn er wel plaatselijk in Indië vrouwen van Nederlandschen stam, die, hoewel gering in aantal, hare geïnfecteerde hooghartigheid, na jarenlang verblijf in Indië, op zijde weten te zetten, doch zij zien toch, evenals de vrouwelijke afstammelingen van Nederlanders, de Javaansche vrouw het liefst als loontrekkende Javaansche bediende.

En, vraagt men dan aan die dames, hoe het nu eigenlijk staat met de toepassing van het mooie beginsel, waarvan boven sprake is, dan is het antwoord daarop gewoonlijk een schouderophalen, vergezeld van een diepe zucht.

Misschien zal de voortschrijdende tijd eenmaal het ideaal ten deze in vervulling brengen, doch, zooals de omstandigheden thans zijn, kan men wel zeggen, dat daarmede veel tijd zal zijn gemoeid.

Andere menschenrassen toch, andere zeden!

Wat de Europeesche vrouw mooi vindt, is dit bij lange na niet in de oogen van de Javaansche vrouw. Deze moet, wil zij haar kennis verrijken, deze zelf opsteken bij den Westerling, doch dat mag niet zoover gaan dat zij van eene Javaansche eene Westersche vrouw wordt.

Hare verdere ontwikkeling moet uit het volk zelf komen en groeien en mag niet door een ander volk worden vooruitgeschoven.

Men maakt, om een voorbeeld te geven, van een leerling met medisch instinct en geneeskundige neigingen geen goed ijzersmid en als men dit toch wil doorzetten, zal hij ten allen tijde een gebrekkig smid blijven.

Versterking van het onderwijs voor de vrouwelijke Indische jeugd blijft, zegt de schrijver, toch de hoofdzaak, doch, vraagt hij, met welk eene belangrijke som zal die post op de Indische Begrooting niet moeten worden verhoogd?

Het geven van eene Westersche opvoeding zal wel niet uitvoerbaar zijn, omdat wat goed is voor den Westerling, zooals gezegd werd, bij lange na niet altijd goed is voor den Oosterling, al zijn zij beiden menschen in wier lichaam rood gekleurd bloed stroomt.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over de irrigatie in de Minahassa.

Blijkens het voorkomende in de „Keng Hwa Po" van 1 Mei 1924, heeft de heer A. C. Saerang, lid van den Minahassaraad, in de zitting van dat college van 22 Januari 1924, gewezen op het feit, dat, niettegenstaande het Minahassasche volk over het algemeen een landbouwend volk en het land voor sawahaanleg geschikt is, dat volk toch is aangewezen op den aanvoer van buiten van de rijst als voedingsmiddel.

In het afgeloopen jaar werd 135.000 picol rijst in de Minahasa ingevoerd en wanneer men den prijs van 1 picol rijst op *f* 10.— stelt, dan zou dus *f* 1.350.000.— in het jaar 1923 het land hebben verlaten, hetgeen in werkelijkheid geen klein bedrag mag worden genoemd.

Toch had de heer Saerang vertrouwen in de toekomst en twijfelde hij er niet aan of er was een weg te vinden, die geleidelijk deze geldelijke aderlating van het land zou kunnen verminderen, wanneer men slechts de aandacht gevestigd houdt op het feit, dat in de Minahassa nog wel ongeveer 4500 bouw geschikte sawahgronden aanwezig zijn, n.l.:

te Talawan Tonsea	± 1500	bouw
te Poopo Amoerang	± 2000	„
te Karowan	± 1000	„
Te zamen	4500	bouw.

De opbrengst per bouw op 10 picol stellende, zou de Minahassa derhalve 45.000 picol rijst meer kunnen opbrengen, welke hoeveelheid nog kan worden verhoogd tot 55.000 picol, indien de watervoorziening te Tondano tot stand zal zijn gekomen en dientengevolge een productie wordt opgeleverd van 10.000 tal picols rijst meer dan in de vorige jaren.

bevolking van Langowan, zoo zeide de heer Sae- was reeds 20 jaar lang doende verzoeken te en tot het Binnenlandsch Bestuur in de Residen- Menado, welke verzoeken de strekking hadden het in, dat bekend is onder den naam van Ranoim-, voor den sawahaanleg geschikt te maken, doch, sedert een paar maanden, is men thans, onder kundige leiding van den ingenieur Eberlein en, aanleiding van een nieuw verzoek, daaraan voor bevolking van Langowan en van een deel der be- ng van Kakastengah begonnen.

uitgestrektheid van het terrein is ongeveer 600

de waarde dier gronden, met wat daarop aan- was, ongeveer 600 × ƒ 100 = ƒ 60.000, thans is estegen tot 600 × ƒ 1000 of ƒ 600.000, hetgeen, zij den ijver van den ingenieur, een geldelijk voor- voor de bevolking van Langowan van ƒ 540.000 rt en waarvoor hij, namens allen, openlijk dank

heer Saerang hoopte dat de hoofden van de dis-, welke voor irrigatie in aanmerking komen, de plannen van den ingenieur krachtig zouden n, eene opwekking, welke niet geheel overbodig worden geacht, waar het gebleken is dat er dis- hoofden zijn, die zich onverschillig toonen ten te van het vraagstuk der watervoorziening in ressort.

heer Saerang werd tijdens zijne rede nog al ge- rumpeerd door de opmerking, dat het volk niet der arbeidzaam was, waarop hij antwoordde, dat angowan over veel volk kon worden beschikt.

De Invoer van Saigonrijst in Menado.

helzelfde nummer van de „Keng Hwa Poo" als vermeld wordt de aandacht gevestigd op het feit, de aangevoerde rijst in Menado afkomstig is van Saigoon, Ranggoen, Ampenan, Java en Maros. aanvoer geschiedt met schepen van de Kon. aart Maatschappij en ook van andere Maat- ppijen.

dens den grooten oorlog had de Paketvaart Maat- pij echter vrijwel het monopolie en bepaalde deze chtprijzen naar willekeur.

Menadoneesche handelaren spitsten dienten- hunne gedachten op eene billijker wijze van doch die maatregelen werden dan weder ge- door de voorzieningen van de Paketvaart Maat- j in den vorm van lagere vrachtprijzen.

n lang werd toen de rijst van Saigoon te Menado erd met schepen van de Java-China-Japanlijn, tengevolge van de besprekingen met de Kon. aart Maatschappij, kwam ook aan die regeling nde.

s heeft de firma Lie Boen Yat en Co. ter hoofd- Menado, met het stoomschip „Paloh" 600 ton an Saigoon ingevoerd tegen zóódanigen lagen prijs, dat de prijs van verkoop belangrijk lager die van den aanwezigen voorraad en de Paket- Maatschappij op dien voet niet met de Chinee- firma kan concurreeren.

de kleine tokohouders te Menado wordt inzake aankoop door de Chineesche firma thans zekere uitgeoefend, doordien van de zijde der Paket- Mij. is bepaald:

dat 50 pCt. vrachtverlaging plaats vindt voor die aren, die zich schriftelijk verbinden geen rijst Chineesche firma te zullen koopen, ingaande 1924, en dat zij, die te voren vracht hebben be- deze kosten terug zullen ontvangen;

zij, die toch rijst koopen van de Chineesche fir- hebben geen recht op passagereductie en moeten vracht betalen voor die goederen, welke per van de Paketvaart Mij. van uit Menado naar plaatsen worden vervoerd.

die regeling al of niet goed is, kunnen de lezers het best beoordeelen.

r de meening van den schrijver, verkiest de han- Menado de schepen van de Paketvaart Mij, mits prijs gelijk zij aan dien van de andere maat- ppijen.

wanneer dit niet mogelijk is, zal de handel te Me- blijven volharden in zijn pogen om goedkoopere n te zoeken.

gerucht loopt, dat krachtige Chineesche kapita- doende zijn voor de vorming van een Scheep- Mij., die beginnen zal met het openen van de lijn —Sangir—Menado—Saigon.

Literatuur-Overzicht.

De Opbouw.

In de Sept.-afl. bespreekt Prof. Mr. J. H. Carpentier Alting het ontwerp tot herziening van het regeeringsregiement van Ned.-Indië. Onder de verschillende bezwaren welke de schr. tegen het ontwerp aanvoert, weegt wel het zwaarst de voorgenomen instelling van een Wetgevenden Raad na de grondwettelijke belofte van uitbreiding der bevoegdheden van den Volksraad. Tegen deze „door niemand bij het debat over de Grondwetsherziening vermoede nieuwigheid" meent Prof. C. A. ten sterkste te moeten protesteeren.

Kees van Hoek wijdt eene critische beschouwing aan de eenigen tijd geleden verschenen brochure van Dr. D. J. Hulshof Pol: Het recht van den Inlander op zelfregeeren en zijn economische ontwikkeling. Schr. noemt de door Dr. H. P. verkondigde stellingen een groote stap achteruit en niet voerend naar een gezond-democratische Indische Staatsorganisatie.

De hr. G. T. Stibbe schrijft over „Indische bijdragen voor een vlootbouw". Schr. kan er zich niet mede vereenigen dat aan Indië geldelijke lasten worden opgelegd voor het „onderhouden van eene Nederlandsche krijgsmacht", eene opvatting welke o.a. de heer Van Kol met hem deelt. Ten onrechte spreekt men z.i. van een Indische vloot. De vloot in Indië, hare schepen, officieren, bemanning, staan onder de bevelen van den Minister van Marine, zelfs de vlootvoogd in Indië staat onder zijn bevelen en niet onder die van den Minister van Koloniën. De hr. St. constateert: Hoe de Minister zich ook keert of wendt, het eenige argument dat overblijft om Indië een groot deel der vlootaanbouw te laten betalen, is de berooide schatkist van Nederland.

Ook bevat deze afl. weder de rubriek Kroniek van den Hr. Chr. P. van Wijngaarden.

Gewogen en te licht bevonden.

Aldus de titel eener verzameling opstellen van den hr. E. H. B. Braskamp, door den schr. aangeboden op verschillende tijdstippen aan de redactie van het tijdschrift Tectona, doch door de redactie geweigerd te plaatsen om redenen door den heer Br. als „toelichting" achter iedere bijdrage vermeld.

Door beperkte plaatsruimte moet worden volstaan met het noemen der titels der opstellen, n.l.: Marco Polo en de scheepsbouw in China in de 13e eeuw. — Eene boschkaart voor Java en Madoera. — Grensteekens uit den Hindoetijd. — Een oordeel over de boschwetenschap. — Uit de aanteekeningen van Rothenbuhler en N. Engelhard op de consideratiën van W. H. van Ysseldijk over Dirk van Hogendorp's „Berigt". — Bosschen en hout op Java in oude Chineesche geschriften.

Verslag omtrent den Dienst der Postspaarbank in Ned.-Indië.

Aan het dezer dagen hier te lande ontvangen bovengenoemd verslag is het navolgende ontleend.

Op 1 Juli van het verslagjaar was het een kwart eeuw geleden, sedert de Postspaarbank hier te lande in werking trad. Met erkentelijkheid wordt vermeld, dat de herdenking van het 25-jarig bestaan der instelling plaats had onder groote belangstelling van ambtelijke en particuliere instellingen en personen.

Bij die gelegenheid werd o.a. gewezen op het groote nut van de Postspaarbank en gaf de Directeur een overzicht van de in de afgeloopen jaren bereikte resultaten (opgenomen in Bijlage Q van het verslag). Daarbij werd in het licht gesteld, dat door de Europeanen in deze gewesten van den aanvang af een ruim gebruik gemaakt is van de Postspaarbank, terwijl de instelling langzaam, maar toch zeker vasten voet krijgt onder de spaarders van Inlandschen landaard. Weliswaar is er in dit laatste opzicht geen plaats voor optimistische verwachtingen voor de naaste toekomst; ongetwijfeld staat de Postspaarbank hier nog slechts aan het begin en mag zij niet genoemd worden eene volksinstelling bij uitnemendheid, doch wanneer gelet wordt op de algemeene economische ontwikkelng der inheemsche bevolking en op de resultaten, welke andere overheidsmaatregelen op sociaal-economisch gebied hebben opgeleverd, dan mogen de uitkomsten der Postspaarbank bevredigend genoemd worden.

Het Leger des Heils in Indië.

Kolonel M. J. van de Werken, territoriale kommandante van het Leger des Heils in Indië heeft een fraai geïllustreerd propaganda-geschriftje uitgegeven, getiteld: Kijkjes in den arbeid van het Leger des Heils in Ned.-Indië.

Na een dertigjarigen nuttigen arbeid kan het „Leger” in Indië thans wijzen op de navolgende stichtingen. Ooglijdershospitaal te Semarang; Verloskundige-, Vrouwen- en Kinderkliniek te Soerabaja; Hulphospitalen te Toeren en Pelantoengan; Bedelaarskolonie te Semarang; Tehuizen voor Europeesche meisjes te Weltevreden en Semarang; id. voor Europ. kinderen te Salatiga, Bandoeng en Medan; Tehuis voor Javaansche kinderen te Jogjakarta; Militairen Tehuizen te Weltevreden, Bandoeng, Soerabaja, Malang, Solo, Jogja en Ambarawa; Landkolonie te Kalawa (Midden-Celebes); Lepra-koloniën te Pelantoengan, Semaroeng, Poelau Si Tjanang en Koendoer.

Kol. v. d. Werken, Javastr. 16, Bandoeng, vraagt steun om dit werk voort te zetten, zoo mogelijk uit te breiden.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 38. Een lofwaardige daad, een belangrijk rapport en een onafwijsbare plicht, door Prof. G. van Iterson Jr. (bespreking o.a. van Dr. A. J. Kluyver's rapport over klappervezelindustrieën). — De boeboekbestrijding in Besoeki gedurende het jaar 1923. — Invoer tot verbruik der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 12. Het zieleleven der Indonesiërs (vervolg), door N. — W. O. J. Nieuwenkamp gehuldigd als teekenaar, schilder en beschrijver van Indië. — Tèrnataansche oudheden, door L. Tip. Van dit interessante artikel, hetwelk in een volgende afl. zal worden voortgezet, nemen we een brokstukje over.

Tèrnate is door het vroegere verblijf van de Portugeezen en de in de 17e eeuw daarop gevolgde occupatie door de Hollanders, één enorm kabinet van oude meubelkunst geworden, terwijl daarbij de sinds eeuwen via de Philippijnen en Molukken gedreven handel van China op Java en Sumatra deze streken voortdurend voorzag van de voortbrengselen der Chineesche ceramiek. Overal in de kampoengs, die verspreid liggen op de zwerm eilanden tusschen Morotai, ten Noorden van Halmahéra, en de Soela-eilanden en onder den Ambonschen wal vindt men wrakstukken van meubels, dikwerf op inlandsche wijze bijgewerkt of gerestaureerd, stoelen zonder zitting, kasten zonder paneelen, brokstukken van schrijftafels, banken waarvan de eene helft is afgezaagd, en de zijkant door planken is vervangen, al die debris vindt men in de meest primitieve behuizingen der Alfoersche bevolking terug. En in diezelfde krotten staat oud-Chineesch porcelein, schalen, borden, vazen, schenkkannen, bemodderd en vervuild. Tot voor korten tijd waren de bezitters geheel onkundig van de dikwerf groote waarde van hun bezit en viel een aanzienlijk deel ten offer aan de heerschende gebruiken bij begrafenisplechtigheden, waarbij een deel van het vaatwerk, dat den overledene heeft toebehoord, op zijn graf wordt verbrijzeld, opdat zijn nabestaanden de zekerheid zullen hebben, dat de in het zielenland aangekomen ziel onmiddellijk in het bezit zal zijn van de noodzakelijkste voorwerpen van dagelijksch gebruik. Doch ook voor huishoudelijke doeleinden werden de kostbare voorwerpen wel gebezigd, en zoo zag ik een prachtvolle vaas, half in de modder ingegraven, dienen om het dakwater van een Alfoersch huis op te vangen! Maar de voortdurende navraag, eerst op de kustplaatsen door de passagiers der voorbijvarende K. P. M.-stoomers en daarna door de rondzwervende Chineesche en Arabische handelaars in het diepste binnenland, bracht al spoedig de Inlandsche bevolking het begrip bij welk een handelswaarde school in de zoo onverschillig behandelde bezittingen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 7. De verhouding van den Inlandschen thee-planter tot de opkoopfabrieken in verband met „slechte” kampong-thee, door G. Koch. — Ned. Indisch Landbouw Syndicaat (verslag over 1923). — Landbouwzaken in den Volksraad (vervolg). — Sprokkelingen uit de buitenlandsche pers. — De rubberrestrictie op Ceylon. — Gutta-percha-aanplantingen in Simeloengoen? — De vooruitzichten der oliepalmcultuur. — Tegen de boeboek.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Het Aug.-Nr. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen. Bij het portret van wijlen den oud-inspecteur bij het Boschwezen J. W. H. Cordes (met portret). — Nota omtrent de instelling in Indië van gemengde bedrijven voor den houthandel, door A. E. J. Bruinsma, Prof. Dr. H. A. J. M. Beekman en Prof. A. te Wechel. — De behoefte aan rails en railbanen in het djatiboschgebied op Java, door Z. van Doorn. — Het beheer 's Lands bosschen op Java, door H. Beliers.

Voorts de geregelde rubrieken: Literatuur, Bespreking, Personalia, Marktberichten.

Militaire periodieken.

Ind. Militair Tijdschrift. 1924, No. 8. In memoriam J. B. van Heutsz 1851—1924, (portret, met bijschrift door Luit.-Gen. F. J. Kroesen). — De ... dance van het Amerikaansche leger tijdens den groote oorlog, door J. A. Luijmes. — Het Duitsche Infanterie-voorschrift, door M. R. H. Calmeyer. — Voorbeelden practische oefeningen met de groep en de brigade, D. J. Gorter. — Een uitgewerkt voorbeeld van ... zuivering en van verevening eener batterij, door ... Beudeker. — Een georganiseerde of een geïmproviseerde aanval? door F. K. — Verantwoording ontvangen ... ten behoeve „Indisch Bronbeek”, door van Leeuwen.

Orgaan van de Ned.-Ind. Off. Vereeniging 1924, No. 7. Operatiën der Centralen tegen Servië (1915-1916). Vervolg. — Van oefenen en oefeningen, door Reupié (vervolg). — Het offensief van Von Lettow Vorbeck uit het Kilimandjaro-complex (Duitsch ... Afrika), door J. C. A. Bannink. — Het toelatingsexamen voor de Hoogere Krijgsschool, door A. T. H. Winter. — Voorbereiding van artillerievuur, door G. Th. Sloth (slot). — De militaire school, door S. Alberda en F. Schulte. — Aanval op een brigade marechaussee Atjeh, door A. Merkelbach. — Minder gewenschte ... ten, door v. d. B. — Hooger onderwijs in Indië, ... Drs. J. Stroomberg. — Enkele opmerkingen aangaande Infanterie-order No. 22 en de militaire muziekkorpsen door W. A. van der Beek. — Rechtspleging-land... door F. Treffers. — „Oorlog” in den Volksraad.

* * *

Het eiland Bali (algemeen beschrijvend artikel), ... H. 't H. Met ill. (De Aarde en haar Volken, Sept. '24).

Binnenlandsch verlof in vroeger tijd, door S. ... (De Indische Verlofganger, 19 Sept. '24).

Wandelende bergen in Indië, door J. A. Maronier. ... scheisteekeningen. (De Natuur, 1924, No. 7).

Oil in the Dutch East Indies, by C. Lekkerkerker. II. The Royal Dutch developing greathly. With ill. (Commercial Holland, Sept. '24).

Tochten langs West-Borneo, door C. Spits, ... varkensjacht (vervolg). (Ned. Zeewezen, 13 Sept. ...).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1924, No. 33. (Bureau voor de Volkslectuur en verwante aangelegenheden, Weltevreden).

Surinaamsche landbouw. Mededeeling van het Dep. ... Landbouw te Paramaribo. (In- en Uitvoer, 17 Sept. ...).

De Rechtshoogeschool in den Volksraad. — De ... vleugel in Boedi Oetomo. (De Taak, 6 Aug. '24).

Soemba. II. Godsdienst, door D. K. Wielenga. ... Macedoniër, Aug.-Sept. '24).

Vreemde kapitaalsbelegging en ondernemingen in ... Indië, door E. Helfferich. Voordracht, gehouden te ... op 9 Juni 1924. (Econ. Statist. Berichten, 17 Sept. ...).

Rentabiliteitsberekeningen, door ir. F. J. Kuhn... Uit den Volksraad (gevoerde beraadslagingen over ... werpen met betrekking op de Decentralisatie, ... zakelijk in zake het voorstel der Regeering tot halvering der accrestoelage). (Locale Belangen, 1 Aug. '24).

Paul Kelling (Zendeling op de Sangir- en Talaud-...). In memoriam, door M. A. J. Kelling. (De Ban... 8 Aug. '24).

Ned.-Indische verzamelingen in buitenlandsche mu... door J. Koning. Met afb. (Mork's Magazijn, Juli '24).

Met een speda door Sumatra (vervolg), door G. van ... Schueren. (Opgang, 4e jaarg. bl. 731).

Het Kon. Koloniaal Instituut te Amsterdam. Met ... (Hollandsche Revue, 1924, bl. 523).

Drie jaar in Suriname, door A. E. Thierens (vervolg). (Nieuwe Gids, Juli '24).

De landbouw in Suriname, door P. H. W. G. van ... Helm. Met afb. (Op de Hoogte, Juni '24).

BOEKAANKONDIGING.

No. 32 van de bekende periodieke werkjes van ... vier's Algem. Bibliotheek is getiteld: „Jeugd” en „Het Hart der Duisternis” van den onlangs overleden Engelschen schrijver Joseph Conrad. Vertaling van W. ... Leclercq. Niet alleen in Engeland, ook hier te ...

...bben de pennevruchten van dezen grooten schrijver, ...echt, veel opgang gemaakt. In „Jeugd" is het onder...rp een scheepsramp, maar zoo suggestief weer...geven, dat men na de lectuur het verhaal als een ...ffende schilderij voor oogen heeft en houdt. Even...r is dit het geval met „Het Hart der Duisternis", een ...nnende intrige geweven door een epos van het oer...ud in het zwarte werelddeel. Haast onnoodig daar...n toe te voegen, dat beide verhandelingen den stem...l dragen van groote oorspronkelijkheid, van een ...esterschap over het onderwerp; zij zijn een aanwinst ...r de bibliotheek. Eene uitvoerige recensie kan in ...blad niet gegeven worden; dit sluit evenwel niet ..., dat dit werkje van den begaafden auteur gaarne, ...aanbeveling, onder de aandacht onzer lezers wordt ...racht.

Suriname.

...ij ontvingen van „De West" de nummers 1561 en ...(26 en 29 Augustus) terwijl de nummers 1557—1560 ...nog niet bereikten.

...n het nummer van 26 Augustus ontleenen wij het ...ende:

„West-*Indische vliegdiensten.* Eenige maanden ge...n hebben onze Engelsche buren bezoek gehad van ...majoor Hemming, uitgezonden door een in Londen ...richte maatschappij, welke ten doel heeft vlieg...ten in West-Indië in het leven te roepen. De naam ...r maatschappij is: West Indian Aerial Transport ...pany Limited. Een mond vol.

...joor Hemming heeft tochten ondernomen naar het ...rland van Demerara en een gunstig advies uitge...ht. Inzonderheid den weg langs de Essequebo en ...ken acht hij een „eerste klasse vliegroute".

...lgens de laatste berichten zou de maatschappij het ...nemen hebben om de zaak met bekwamen spoed ...hand te nemen. Doch dit niet alleen. Er worden ...rhandelingen gevoerd om een algemeene, trans...inentale vliegdienst te stichten tusschen Noord- en ...id-Amerika. Britsch Guyana (en misschien ook de ...ere Guyana's) zouden dan in dien handelsvlieg...t worden opgenomen."

...t zoover „De West".

...r aanleiding van dit bericht zouden wij willen ...n wat er geworden is van den Franschen vlieg...t in het Marowijne-gebied. Wij hoorden daarvan in ...n tijd niets meer.

* * *

...n vervolge op ons bericht in het vorige nummer over ...pheffing van het bagno in Fransch Guiana ontleenen ...aan de N.R.Ct. van 17 September, Ochtendblad B, ...mtrent het volgende:

...e vraag is nu wat er moet gebeuren met de ge...den, te weten 4500 misdadigers, die hun straf nog ...moeten dienen, en 2500 man, die hun straf hebben ...zeten, doch in Guyana achter zijn gebleven. Gezien ...sten van het terugbrengen van de gestraften, denkt ...er aan het bagno te laten „uitsterven", d.w.z. de ...n, die nu eenmaal in Guyana vertoeven hun straf ...r te laten uitdienen. Degenen, wier straftijd om is, ...n gevaarlijke elementen en men overweegt nog de ...waarden, welke men aan hun terugkeer verbinden

...t „Algemeen Handelsblad" van 18 September, Eerste ...ndblad heeft hieromtrent het volgende bericht:

„...ondervraagd over de bedoelingen der regeering ten ...en van het bagno van Guyana, tot welks opheffing ...ginsel besloten is, heeft het koloniaal bestuur ver...rd, dat voor dezen maatregel nog een speciale wet ...ig is. Verder zou de terugkeer naar Frankrijk van ...000 veroordeelden, die zich in Guyana bevinden, te ...ar zijn; hun vervoer zou 5 millioen francs kosten. ...en is, dat er voortaan geen veroordeelden meer ...r Guyana zullen gezonden worden. In afwachting van ...ndiening van het desbetreffende wetsontwerp zullen ...enen, die tot dwangarbeid veroordeeld zijn, te Saint ...rtin de Ré worden gehouden en de gedeporteerden in ...gevangenis van Angoulême. Het bagno zal dus door ...itsterven" verdwijnen."

...it „La Dépêche Coloniale et Maritime" van 15/16 ...tember schrijven wij nog het volgende over:

„Voici les précisions que le ministre des colonies ...urnies à la presse à ce sujet:

Lors de l'examen récent du budget des colonies le ...ident du conseil, le ministre des finances et moi...me, sommes tombés d'accord sur la nécessité de ...suppression.

Dorénavant, il n'y aura plus aucune transportation ...ondamnés vers la Guyane.

Il reste à savoir ce que l'on fera des 4.500 forçats qui purgent actuellement leur peine, des 1.300 relégués et des forçats libérés ou déportés. Quelles seront les mesures adoptés en définitive en ce que les concerne? C'est à quoi tendent les travaux de la commission. Deux solutions peuvent être adopteés: ou laisser, comme on l'a fait pour Nouméx, le bagne disparaitre peu à peu: ou bien ramener les forçats en France.

Dans cette dernière alternative, une étude approfondie est nécessaire; elle intéresse au plus haut point, d'alleurs, mon collègue le ministre de la justice, qui doit rechercher les peines qui devront être substituées à la transportation.

La question budgétaire intervient là aussi, une fois de plus; ces rapatriements seront, en affet, fort onéreux et il faudra, d'autre part, payer, à titre de dédit, une lourde indemnité à la compagnie de navigation à la quelle appartient le navire affecté spécialement au transport des forçats."

Tot welk besluit de Fransche regeering ook komt zal het niet zonder gevolgen blijven voor Suriname. Worden de bannelingen naar Frankrijk teruggebracht dan zal de toestand in de Marowijne geheel veranderen. Moet het bagno echter uitsterven dan is het niet onwaarschijnlijk dat het régime langzamerhand verslapt en dat het ontvluchten oogluikend wordt toegelaten in welk geval Suriname overstroomd zal worden door deze ongewenschte gasten. Het koloniaal bestuur overwege bijtijds welke maatregelen onzerzijds genomen moeten worden.

* * *

De Broedergemeente te Zeist heeft Woensdag, 17 September, een Zendingsfeest gehouden, waarbij de opkomst bijzonder goed was.

Ds. Th. Muller sprak over „Surinaamsche problemen", Zendeling P. M. Legêne over „den arbeid onder de Britsch-Indiërs in Suriname".

Daarna voerde baron van Heemstra het woord. Van zijn rede geeft „Het Algemeen Handelsblad" van 18 September (Av. blad) het volgende verslag:

„Gouverneur baron Van Heemstra voldoet met vreugde aan het tot hem gerichte verzoek. Het is hem een eer deze vergadering te mogen toespreken. Na al hetgeen reeds gezegd is heeft hij evenwel niet veel nieuws te verkondigen.

Met nadruk wil hij er echter op wijzen, dat de Protestantsche inwoners van Nederland ten opzichte van Suriname een duren plicht hebben te vervullen.

Gedurende een reeks van jaren toch hebben onze voorouders in Suriname de slavernij toegelaten en onderhouden. Een groot deel der bevolking aldaar zucht nog steeds onder de gevolgen daarvan. Economische en sociale misstanden heerschen er nog steeds. Het is daarom de plicht van Nederland goed te maken aan de nakomelingen al de immoraliteit en de wreedheden, die eertijds zijn geschied.

De Hernnhutters, zoowel mannen als vrouwen, hebben reeds gedaan wat zij konden. Trots velerlei teleurstellingen hebben zij hun werk in de kracht des Heeren vervuld. Als wij de resultaten daarvan gadeslaan moeten wij bewonderend uitroepen: „Het is een wonder in onze oogen. Wij zien het, maar doorgronden 't niet". Ja zelfs, nog sterker, deze Herrnhutters hebben kans gezien ook staatkundig iets grootsch te bereiken.

Ze hebben van Suriname gemaakt de meest Nederlandsche kolonie die er is.

Nu moet dit heerlijke werk wellicht verminderd worden. Is zulks niet een aanfluiting voor ons?

Men denke maar eens aan de vele heidenen die nog hongeren en dorsten naar het Evangelie, aan de vele melaatschen die niet opgenomen kunnen worden, omdat de inrichting Bethesda daartoe te klein is. Werkelijk er moet hulp komen. Voorbereidende werkzaamheden tot een actie in dien geest worden reeds gedaan. Een algemeen propagandacomité moet opgericht worden, dat over de verschillende provincie's zijn sub-comité's stelt.

Alleen een krachtdadig opgezette actie kan helpen. En dan, het gedurig gebed. Dan weten wij zeker dat eenmaal de dag zal aanbreken, dat ook de Surinaamsche bevolking het kan uitroepen met Petrus: „Nu weten wij zeker, dat de Heer zijn engelen uitgezonden heeft, dat de Heer ons verlost heeft."

* * *

De N.R.Ct. van 21 September schrijft:

„Een comité, samengesteld uit de besturen van de Geldersche Industrieele Club, de Vereeniging voor vreemdelingenverkeer te Arnhem, de Geldersche Provinciale Vereeniging voor vreemdelingenverkeer, het departement Arnhem der Maatschappij van Nijverheid en Handel en de vereeniging Arnhem's Brandweer, heeft gistermiddag aan den gouverneur van Suriname, baron

Van Heemstra, oud-burgemeester van Arnhem, een ontvangst bereid te Arnhem.

Vertoond werd het folkloristisch filmwerk Neerlands volksleven in den zomer, van den heer D. J. van der Ven, die de schitterende beeldenreeks van Nederlandsch landschapschoon en oude volksgebruiken in den zomer toelichtte, terwijl prof. Julius Röntgen de door hem voor deze film gecomponeerde muziek aan den vleugel vertolkte.

Bij den aanvang sprak de heer H. Lamsvelt, voorzitter der Geldersche Industrieele Club, een woord van welkom, terwijl de heer Van der Ven er op wees, dat het vaderlandsch historisch volksfeest, in 1919 te Arnhem gehouden, het hem mogelijk gemaakt had deze film samen te stellen. In deze film wilde spr. ook zien een huldiging van baron Van Heemstra, die als burgemeester van Arnhem, het vaderlandsch-historische volksfeest mogelijk gemaakt had.

Onder de aanwezigen behoorden de burgemeester van Arnhem en vele leden en oud-leden van het Arnhemsche gemeentebestuur, oud-minister jhr. De Geer, de heer Keurschot, lid van Ged. Staten van Gelderland, tal van hoofdambtenaren en ambtenaren der gemeente, de heer F. A. Hoefer, voorzitter van de vereeniging Gelre en tal van bestuursleden van Arnhemsche vereenigingen.

In de pauze werd een zeer druk bezochte receptie gehouden. Baron Van Heemstra huldigde na afloop der voorstelling den heer Van der Ven en prof. Röntgen ieder met een krans.

Des avonds werd baron Van Heemstra door de recipieerende vereenigingen een maaltijd aangeboden."

Volgens „De Telegraaf" hebben 50 personen aan den maaltijd deelgenomen.

* * *

Opbrengst der middelen. Het verslag over de opbrengst der middelen over het 1e halfjaar 1924 geeft, volgens „Gouv. Adv. Blad" een ontmoedigend beeld. De totale opbrengst bedroeg ƒ 1.855.000, waarbij tal van bedragen zijn geteld, die eigenlijk geen opbrengsten der middelen zijn, doch inkomsten van anderen aard. Trekt men deze er af om een zuiver beeld te krijgen der werkelijke opbrengst, dan komt men tot ƒ 1.625.000 of ruim ƒ 775.000 beneden de raming! Let men daarbij op het feit, dat van sommige belastingen — b.v. Rij- en Voertuigbelasting, Hondenbelasting, Recht Verkoop van Gedistilleerd — de ontvangst bij het begin van het jaar plaats vindt, dan kan men zich zoo eenigszins van de opbrengst in het tweede halfjaar eene voorstelling maken en beoordeelen of het beeld te somber is geteekend. De Inkomstenbelasting bracht slechts ongeveer de helft op der raming, n.l. ƒ 169.889 van de ƒ 300.000. De Accijns op binnenlandsch gedistilleerd bracht op ƒ 12.089, terwijl de raming ƒ 200.000 bedraagt. De Invoerrechten brachten ruim ƒ 100.000 minder dan de raming op. De belasting op publieke vermakelijkheden bracht slechts ruim de helft der raming op. Een uitzondering vormt de opbrengst van de telefoon. Bedroeg de raming ƒ 20.000, in werkelijkheid werd ontvangen ƒ 30.229, doch.... deze stijging is te danken aan de betaling van achterstallige abonnementsgelden.

Alles tezamen is het beeld der opbrengsten werkelijk niets minder dan ontmoedigend en dat der vooruitzichten niet veel schitterender.

* * *

Staatsbegrooting voor 1925, hoofdstuk XI (Koloniën).

Voor 1925 wordt geraamd ƒ 5.636.099, zijnde ƒ 467.750 minder dan voor 1924 is toegestaan, waarvan ƒ 307.824 als gevolg van de verlaging van het subsidie aan Curaçao.

Het resteerende ad ƒ 159.926 vindt zijne verklaring hierin, dat minder kan worden uitgetrokken:

ƒ 83.975 voor kosten van het departement; ƒ 18.803 en ƒ 36.990 voor militaire uitgaven, onderscheidenlijk ten behoeve van Suriname en Curaçao; en ƒ 36.150 voor wachtgelden;

tegenover een hoogere raming van ƒ 15.902 van de uitgaven voor pensioenen.

Het hierboven genoemde bedrag van ƒ 18.803 is het verschil tusschen eene verlaging van ƒ 96.500 en eene verhooging van ƒ 77.697.

Van deze verhooging is een bedrag van ƒ 73.000 het gevolg van de nieuwe wedderegeling voor het burgerpersoneel bij het Mil. Hospitaal te Paramaribo, waarvoor bij de loopende begrooting eene memoriepost is uitgetrokken; het vervallen van den post voor kindertoeslag ad ƒ 13.200 houdt daarmede verband.

* * *

Te Paramaribo is Vrijdag 19 September overleden Mr. L. J. Rietberg, tijdens de afwezigheid van Baron van Heemstra plaatsvervangend gouverneur van Su...
De overledene was president van het Hof en onde...
zitter van den Raad van Bestuur van Suriname.

Curaçao.

Curaçao en de Troonrede.

„De gang van zaken in Curaçao stemt... in
opzicht tot voldoening." Deze zin vormt de Cura...
paragraaf der troonrede, hij geeft blijk van te...
heid en optimisme. Blijkens de tegenstelling m...
name wordt met de zaken, welker gang gezegd
tot tevredenheid te stemmen in de eerste pl...
doeld de staat der financiën en handel en bed...
inderdaad valt van dit alles veel goeds te ...
Curaçao maakt zonder twijfel betere tijden d...
in de laatste jaren wel het geval was, en in ...
is er plaats voor voldoening, en dit weerspieg...
het best in de opbrengst der middelen. Handel ...
drijf doen nog iets meer dan geld in het laat...
gen, zij dragen ook bij tot verbetering van den ...
mischen toestand. Wij moeten er niet aan denk...
deze zou zijn, als de „Petroleum" eens niet ha...
op Curaçao had laten vallen, en er geen fosfaa...
den was. Maar laten wij nuchter blijven en n...
geten, dat Curaçao nòg een geldelijke lastpost ...
Nederland. Uit de gepubliceerde begrootings...
lezen wij, dat het subsidie voor 1925 ƒ 307.824 ...
geraamd dan voor 1924. Volgens de tot onze ...
king staande cijfers is dus voor 1925 op ƒ 249....
drage van het moederland gerekend, wat ...
aanzienlijk bedrag is. Terloops zij opgemerkt, ...
moedelijk van de ƒ 175.000, door den Koloniale...
geschrapt, waardoor 't subsidie tot ƒ 179.39...
gebracht was, ƒ 80.000 weer op de begrooting ...
zijn. En ook moet niet vergeten worden, dat di...
aan de natuur en die petroleum aan het pa...
initiatief te danken zijn, zoodat het moederland ...
danig zich voor den vooruitgang weinig dank ...
heeft. Men zie ook eens naar de andere eilan...
dan zal moeilijk kunnen ontkend worden, dat ...
stand der kolonie als geheel nog zeer droevig ...
wilden ook wel, dat men op het ministerie v...
niën nu eens wat minder naar het geld keek ...
de materieele belangen der bevolking, maar ...
meer rekenschap van geven ging, dat ook in de ...
opvoeding ethische factoren van meer belang ...
stoffelijke welvaart. Dan zal Nederland, ook als ...
raçao geen „kolonie" meer, eene blijvende ta...
zich vinden weggelegd ten opzichte van dit g...
deel.

De Politie.

Uit een redactioneel onderschrift bij een i...
den stuk in *Voz di Pueblo* blijkt, dat in tegen...
met hetgeen dit blad eerst liet vermoeden, de ...
politieagenten in hunnen strijd met hunne c...
overwinning behaald hebben, al zijn zij teru...
den naar het garnizoen; immers in dat onde...
wordt nu zoo beslist mogelijk meegedeeld: „voor ...
dienst in Punda worden thans revolvers ver...
Hiermee is deze zaak afgedaan. Maar de ho...
de reorganisatie van het corps, blijft om af...
schreeuwen.

En nu komt de *Cur. Crt.* van 29 Augustus 19...
het volgende officieele bericht: „De inspecteur ...
politie alhier, K. W. Elhorst, is wegens ziekte ...
ontheven van de verdere waarneming zijner ...
king." Op ieder woord ware eene kantteeken...
maken. Dat de inspecteur ziek geworden is, ...
der verwonderen dan misschien dat daarvoor ...
fing noodig was van eene betrekking, die hij ...
nooit waargenomen heeft. Men leze er de K...
Verslagen maar eens op na. De uitzending van ...
Elhorst is eene mislukking geweest, waarvoor ...
aansprakelijk kan worden gesteld. Het was e...
tische fout, een Amsterdamschen hoofdinspec...
alleen van politieorganisatie meer weet dan ...
Curaçaosche politiemacht te zamen, in het ...
brengen, vóór men zekerheid had, dat de com...
zou heengaan. Deze fout heeft zich gewroken.

Zoo heeft men de beste en goedkoopste geleg...
tot reorganisatie laten voorbijgaan, en zullen w...
loopig wel niets zien gebeuren, dat op dien naa...
aanspraak maken, als het van Curaçao moet k...

Er is onlangs een slachtoffer gevallen. Het is ...
pen, dat het departement van koloniën, dat d...
stand kan kennen, en in ieder geval wel niet ...
laten van de terugkomst van den heer Elhorst ...
deel te trekken door zich uitvoerig door hem ...

[...]ten, zal ingrijpen vóór in de kolonie meer slacht[offers] vallen.

[...] roept om autonomie. Hier is een stuk autono[mie] dat men eenvoudig heeft laten liggen.

Uit den Verren Vreemde.

[Te]mpering van de worsteling tusschen kapitaal en arbeid.

[In d]e N. R. Ct. van 10 September jl. kwam het vol[gende] bericht voor:

[„De] conferentie van de ministers van arbeid van [Enge]land, Frankrijk, Duitschland en België te Bern over [de i]nternationale toepassing van den achtuurswerkdag op [basi]s van de conventie van Washington heeft bevre[digende] resultaten opgeleverd.

[De m]inisters waren het erover eens dat deze toepas[sing ge]wenscht is, vooral om sociale redenen. Na een [grond]ig onderzoek van alle clausules ten einde elke [onzek]erheid over de uitlegging, die mocht bestaan [tusschen] hen, uit den weg te ruimen en zoodoende de [ratific]ering voor iedere aan de conferentie deelnemende [reger]ing te vergemakkelijken, werd de conferentie ge[sloten] met de eenstemmige meening dat een gemeen[schapp]elijke ratificatie van de conventie mogelijk is. Zoo[wel de] Engelsche als de Fransche ministers van arbeid [zullen] een wetsontwerp bij de respectieve parlementen [indienen] ter ratificatie van de conventie en de ratificatie [is reeds] geschied door Tsjecho-Slowakije, Oostenrijk, [Britsc]h-Indië, Roemenië en Griekenland.

[Het] belangrijkste punt ter conferentie was de houding [van D]uitschland in verband met de Duitsche verorde[ning v]an December 1923 waarbij de werkdag in zekere [gevall]en langer dan acht uur werd.

[Toen] hem beslist verzekerd was dat de positie van [de mo]gendheden die de conventie hebben geteekend [gelijk] zou zijn en dat geen enkele buitenlandsche [contr]ole over de Duitsche oeconomische wetgeving [werd] opgesloten, stemde de Duitsche minister van [arbe]id in toe de ratificatie van de conventie bij zijn [rege]ring aan te bevelen en hij vertrouwde dat de ver[orde]ning van December 1923 binnenkort zou worden [ingetro]kken."

[Verdi]ent deze mededeeling ook eenige aandacht in een [kolonia]al tijdschrift? Hoewel wat voor het moederland [wordt] aangenomen mocht worden, daardoor nog niet

[...] voor het overzeesche gebied geldend zal zijn, [hebben] de koloniale mogendheden toch de toezegging [gedaan] om de mogelijkheid te overwegen van de toe[passing] aangepast aan de toestanden in 't verre land. [Er] zijn teekenen, die op de bedoeling der Indische [Regeer]ing wijzen om ten deze meer actief te worden. De [zaak] is dus van belang en actueel. Dit is zóó niet [onmid]delijk, laat ons wat nader op deze kwestie ingaan.

[De t]ijd ligt niet ver achter ons, waarin het loon van [den ar]beider vrijwel geheel werd bepaald door de [wet] van vraag en aanbod, waarbij de werkgever de [grens] van het toelaatbare vaststelde. De nijverheid trok [uit de] machtspositie partij om — uitzonderingen niet [uitge]sproken — van den arbeider zoo veel te halen, [dat de]zen ter nauwernood meer een menschwaardig be[staan] [bleef] hadden. De wanverhouding is zoo groot gewor[den d]at van meer dan een zijde op de mogelijkheid van [verbet]ering gezonnen werd. Deze werd toen niet ge[zocht] in een verzoening van de wederzijdsche en weder[keerige] belangen; aan de mogelijkheid hieraan konden [mannen] als Marx niet gelooven. Zij gingen in het eigen[dom]srecht h e t kwaad zien. Dit moest verdwijnen. Zij [wilden] het proletariaat tot besef van zijn macht door het [[...]] en tot vermeestering van de dictatuur, om dan [een m]aatschappij te stichten zonder kapitalisten. Ter [verove]ring van die macht was de klassenstrijd noodig; [daarto]e werd het proletariaat tegen de bezittende klasse [opge]roepen. De arbeid tegen het kapitaal, heette 't.

[Terw]ijl deze strijd in vinnigheid toenam, breidde het [gebied] waarover hij gepredikt werd zich ook uit. Maar [al]lengsweg mengden zich in het koor der predikers toch [ste]mmen van hen, die wel erkenden dat een mis[stand] te verhelpen was, maar die meenden dat een uit[weg] kon worden verkregen zonder oorlog op leven [en do]od, en zonder afschaffing van het eigendomsrecht. [De v]an deze zijde uitgaande poging, tot wat men zou [kunnen] noemen een minnelijke schikking, vond niet [veel] aanhang onder de bezittende klasse. Ook van

arbeiderszijde werd instemming geuit met het eerlijk streven om langs dien weg tot betere toestanden te komen.

Het was de Internationale vereeniging van arbeiders (1864 gesticht), die in deze richting wilde medewerken. Het internationaal overleg, eenmaal begonnen en georganiseerd, werkte vruchtbaar door.

Ruim een halve eeuw geleden deed het Congres van Genève den eisch hooren tot „internationale regeling" van maximum arbeidstijd en van kinder- en vrouwenarbeid. Er zijn er die toen schrokken van een dergelijken eisch, en toch wees het feit, van het stellen van dien eisch tot internationale regeling, in de goede richting, dat van overleg namelijk tusschen partijen, die van overleg ook met de regeeringen en tusschen de regeeringen.

Nadien hebben meerdere congressen, op voorstel van de eene of andere regeering, zich met vraagstukken, de internationale regeling ter verbetering van de arbeiderspositie betreffende, bezig gehouden. De regeeringen werden niet alleen meer en meer doordrongen van de noodzakelijkheid van een arbeidswetgeving voor eigen land, maar zij gingen al meer en meer de beteekenis inzien van daarvoor internationaal beklonken overeenkomsten.

In 1897 bracht de Conferentie te Zurich, gewijd aan arbeidswetgeving geschikt voor internationaal gebruik, vele bekende persoonlijkheden uit de politieke-arbeidsbeweging samen, zooals Bebel, Adler, van de Velde. Uit die conferentie is het „Internationaal congres voor arbeidersbescherming" voortgekomen, in 1900, op uitnoodiging van Frankrijk, te Parijs gehouden. Daar zaten invloedrijke staatslieden, economisten, grootindustrieelen aan met vertegenwoordigers van arbeidersorganisaties. Dit congres hield de „Internationale vereeniging voor wettelijke bescherming van arbeiders" ten doop. Deze kreeg secties in elk land, in ons land onder presidium van prof. dr. W. H. Nolens. Haar permanent bureau kwam te Bazel.

Meerdere dier conferenties volgden elkander op. In 1914 was nog een in voorbereiding toen de groote oorlog uitbrak.

Bij het eindigen van den oorlog hadden de regeeringen, die over de vredesvoorwaarden te beslissen hadden, rekening te houden met de wenschen van meer dan een zijde duidelijk uitgesproken, en zoo ook met die der arbeidersorganisaties. Terwijl de geallieerden ter vredesconferentie samen waren (Parijs, Versailles), waren vertegenwoordigers van de vakvereenigingen uit verscheidene der oorlogvoerende landen, van beide partijen (Frankrijk en België bleven afwezig), te Bern samen en deze stelden daar het „Charter van den arbeid" vast.

Dit charter heeft in menig opzicht de Duitsche regeering tot grondslag gestrekt bij de voorstellen, welke harerzijds gedaan werden, nadat 't ontwerp-vredesverdrag haar door de geallieerden was voorgelegd (November 1918).

Hoofdtrek was: In de kwesties van arbeidsrecht en bescherming der arbeiders moeten de arbeiders zelf het beslissende woord spreken.

Wat het charter vroeg, en wat de Duitsche regeering voorstelde, vond bij de geallieerden geen instemming. De Vredesconferentie had aan een commissie, onder leiding van den bekenden Amerikaanschen arbeidersleider Gompers, en waarin o.m. ook van de Velde en Henderson zaten, opgedragen een regeling te ontwerpen. De Vredesconferentie heeft de door deze commissie voorbereide regeling als grondslag aanvaard, niet slechts bij het opstellen van het verdrag van Versailles, maar ook bij de verdragen van St. Germain (Oostenrijk), Neuilly (Bulgarije), Sèvres (Turkije) en Trianon (Hongarije). De in die overeenkomsten vermelde: „Arbeidsorganisatie" wordt beschouwd als vereenzelvigd te zijn met den Volkenbond, zonder er een onderdeel van te vormen, daarom werden alle neutrale staten leden van den V. B. uitgenoodigd tevens tot de I. A. O. toe te treden. Nederland heeft dit in 1920 gedaan.

Elk jaar moet een conferentie plaats hebben. In hetzelfde jaar werd de eerste te Washington bijeengeroepen, hoewel de Vereenigde Staten buiten den V. B. staan. Een Raad van beheer van de I. A. O. werkt onverpoosd voort. De opvolgende congressen hebben besluiten genomen, die als ontwerpen aan de wetgevende vergaderingen der aangesloten landen ter ratificatie gezonden zijn, voor andere onderwerpen hebben zij aanbevelingen ter overweging en toepassing gezonden. Deze hebben vooral betrekking op bescherming van vrouwen en kinderen. Voor alle arbeiders wenschen zij tot regeling van den werktijd te komen, vraagstuk dat, door de concurrentie, om internationale regeling vraagt.

Komt de groote organisatie niet zoo vlug met besluiten gereed als de vakvereenigingen gehoopt hadden, grooter

teleurstelling heeft echter nog de traagheid berokkend, waarmede het verkrijgen der ratificatie van alle betrokken regeeringen gepaard gaat.

Zien wij 't goed dan heeft de conferentie, die in September te Bern gehouden is tusschen de ministers van arbeid van Engeland, Frankrijk, Duitschland en België, met den voorzitter en den secretaris van de I. A. O., waarop het boven overgenomen bericht in de N. R. Ct. betrekking had, de bedoeling gehad om aan het talmen met die ratificatie, wat de internationale toepassing van den 8 uurswerkdag betreft, een einde te maken. De daar verkregen overeenstemming is dan een stap verder op den weg van verzoening tusschen kapitaal en arbeid.

Naast deze intern. offic. bemoeienis, die nog steeds niet tot een gewenscht eindresultaat geleid heeft, behoort men ook recht te laten wedervaren, aan de niet-officieel, of alleen nationaal verkregen, wel degelijk practische resultaten, doordien in menig opzicht, en zoo ook voor de beperking van den werktijd betere toestanden geschapen zijn, al dan niet door voorziening bij de wet.

Na deze opfrissching van het geheugen voor hetgeen de internationale poging t.z. in ijver of in resultaat bewerkt heeft, komen wij terug op onze aanteekening, dat niet alleen het moederland de toezegging heeft gedaan te overwegen in hoever een en ander ook toepassing kan vinden in de koloniën, doch dat er aanwijzingen zijn volgens welke die overwegingen ten onzent in vollen gang zijn.

Een „Kantoor van Arbeid" is in Indië officieel ingesteld en stelt een onderzoek in naar de mogelijkheden inzake beperking van vrouwen- en kinderarbeid. De onlangs door de Indische Regeering uitgegeven Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang, maken gewag van de verplichting van Nederland om ten aanzien van den arbeid in de koloniën rekening te houden met de door de I. A. O. voorgelegde ontwerp-tractaten en aanbevelingen. De gouverneur-generaal maakte de poging, om de arbeidswetgeving voor Indië te doen aanpassen aan de ter conferentie van Washington aanvaarde internationale principes, tot een onderdeel van zijn rede bij de opening der voorjaarszitting van den Volksraad, en hij zwaaide lof toe voor hetgeen in die richting reeds door particulier initiatief in Indië is gedaan. Er is zoowel in streven als in bereiken een begin van uitvoering. Hierbij is echter al dadelijk gebleken, dat het vinden van een goede oplossing in en voor Indië niet op minder bezwaren zal stuiten dan in en voor Nederland het geval is; integendeel zelfs.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

Den Heeren Secretarissen der afdeelingen wordt beleefd verzocht om onder de leden hunner afdeeling bekendheid te geven aan de bij het Secretariaat der Vereeniging, Heulstraat 17, alsnog beschikbare exemplaren der Oost- en West-medaille (ter herinnering aan het 25-jarig bestaan der Vereeniging). Prijs per stuk f 3.50.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

Congres Neerlands Volkskracht.

Voor de leden der Vereeniging „Oost en West", als *aangesloten vereeniging*, zijn tegen verminderden prijs verkrijgbaar aan het Secretariaat, Heulstraat 17, Congreskaarten ad f 0.25.

Congres- en kunstavondkaarten ad f 1.—.

Van het Informatie-Bureau:

MET VERLOF UIT INDIë AANGEKOMEN AMBTENAREN.

A. Bakker, controleur 2e kl. bij den P.T.T.-dienst, Davos Platz, Pension Wijers.
H. A. Elzerman, onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., Rotterdam, Spiegelnisserkade 10, p/a. B. Zegwaart.
J. L. Oudraad, Directeur Normaalschool voor Inl. hulponderwijzers te Djombang, Den Haag, Beukstraat 32.
Mr. J. Feilsma, ambtenaar ter beschikking van den Procureur-Generaal van het Hooggerechtshof van N.-I., Kollum, Huize Veldzicht.
F. M. P. C. de Boer, controleur bij het Binnenl. Bestuur, Den Haag, Van Beverninghstraat 138.
W. A. Tuijl Schuitemaker, onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., Den Haag, Ieplaan 54.

W. F. T. Eijgelsheim, onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., dam, Stadhouderslaan 6*b*.
L. P. C. de Laive, onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., Koningslaan 2.
W. M. Doesburg, commies bij het Dep. van Oorl rinchem, Gasthuisstraat D 544, p/a. S. Bos.
J. Woudstra, onderwijzer bij de opleidingschool Inl. ambtenaren te Bandoeng, Den Haag, W straat 42.
Th. W. van Raaij, onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., ningen, Haagsche Straat 69.
A. F. Wiederhold, controleur bij den Pandhuis te Bandoeng, Den Haag, Stadhoudersplein 104.
Mevr. A. N. Knoop geb. Dinger, onderwijzeres O.E.L.O., Den Haag, Van Galenstraat 8.
Mej. C. van Holst Pellekaan, onderwijzeres 2e O.E.L.O., Den Haag, Bezuidenhout 359.
Mej. M. A. C. C. Swaab, onderwijzeres 3e kl. O. Den Haag, 2de Schuijtstraat 185.
L. E. F. la Valette, commies bij den P.T.T.-dienst Haag, Poste restante.
A. Engers, Secretaris bij het Depart. van Gouv. Hilversum, Poste restante.
G. J. Olfers, tijd. wnd. Hoofd van de Ambachts voor Inlanders te Keboemen, Woudenberg bij foort.
C. W. A. Abbenhuis, controleur bij het B. B., Den Eschdoornstraat 180, p/a. den heer Brokx.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BEST

A. L. N. Kramer, P. Kiesstraat 42 te Haarlem; J. Schütgens te Spaubeek (L.) en F. J. Zwalj Wed. Martens te Etten, allen als onderwijzer 2e bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs.

A. F. Barendse, Leonardstraat 9 te Tilburg en Wiegand, Nassaukade 141 te Amsterdam, beide tijdelijk adjunct-accountant bij den belastingd

Mutaties van 17 tot 24 Sept. 19

Nieuwe leden.

O. M. Goedhart, Resident van Palembang. f 5.—.
F. J. Stemmerik, Voorzitter Middenstandsvere Soerabaija, Goebeng Boulevard 21. f 12.—.

Afschrijven.

Mr. F. H. J. J. Suys, Notaris, Breda, Kasteelplein
Mej. S. Meijer, Ginneken, Ulverhoutsche laan 51.
A. L. M. Clignett, Ass.-Resident te Tandjong- (overleden).

Adresveranderingen.

P. W. H. de Kater, van: Bloemendaal, Hartenlust naar: Breda, Hotel de Kroon. f 5.—.
A. Frappier, Den Haag, van:: Verhulststr. 26 naar Aerssenstr. 31 B.
J. J. F. Schreuel, Den Haag, van: Vogelkersstr. 5 Rozenstraat 107.
G. J. van Reenen, Controleur Opiumregie, van: Pinang naar: Den Haag, van Loostraat 57. f 5.—
J. L. Drost, Adspirant Commissaris v. Politie, van: doeng, Malabarpark 6 naar: de Politieschool te tenzorg.
Dr. J. Beets, Off. v. Gezondheid 1e klasse, naar: Tj
G. J. Berenschot, Kapitein Inf., naar: Tjimahi.
P. A. Emanuel, Adsp. Controleur B.B., naar: Ra bitoeng.
G. C. W. F. Fikenscher, Controleur B.B., naar: Dj
J. W. E. Hoffmann, Off. v. Gez. 1e kl., naar: Amb
L. A. Jordaan, Controleur P.T.T., van: Bandoeng Madioen.
F. B. Kroese, 1e Luit. Artillerie, Bandoeng, van: Me straat naar: Ambonstraat 9.
J. P. Linck, 1ste Luit. Inf., van: Solo naar: Poerw (res. Batavia).
E. V. Matheron, Hoofd van Gemeentewerken te Bl
F. H. Nieuwenhuizen, Controleur B.B., naar: Ng
G. L. van Zuijlen, Ass.-Resident, naar: Blora.
W. J. Knoop, Beheershoutvester, m.v., Den Haag, Berkstr. 26 naar: Obrechtstr. 463.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht bij adresverandering hiervan spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

ESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.65** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een Inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Sarikat-Islam.
De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
1. Over Bali en zijne bewoners.
loeiing in Nederlandsch-Indië.
criminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. he Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.